

CHKO MAR 10 1964

V I E N Y B Ė

78 M. 10 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

1964 M. KOVO (MARCH) 4 D.

Telefonas:
AF-plegate 7-7257

KAINA 20 C.

Mirė dr. A. Trimakas

Sirdies smūgio ištiktas, vasario 27 d. Brooklyne savo namuose mirė dr. Antanas Trimakas, VLIKo pirmininkas ir daugelio lietuvių organizacijų darbuotojas.

Velionis buvo pašarvotas Aromiskio koplyčioje, kur kovo 1 d. įvyko atsisveikinimas. Palaidotas kovo 3 d. šv. Karolio kapinėse, popamaldų Apreiškimo par. bažnyčioje.

Atsisveikinimo metu kalbas pasakė Lietuvos Atstovas Washingtono Juozas Kažekas, iš Kanados specialiai atvykęs buv. VLIKo pirm. J. Matulionis, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. ir Lietuvos delegacijos vedėjas Pavergt. Europos Tautose Vaclo Sidzikauskas, Lietuvos Gen. Konsulas J. Budrys, ALTo centro įgaliotas A. S. Trečiokas ir kt. Velionis paliko žmoną Jadvygą ir du sūnus, Kanutį ir Gediminą, kurių vienas tarnauja kariuomenėje ir buvo atsikrėdęs iš Aliaskos dalyvaui tėvo laidotuvėse. Brolis Stasys buvo atvykęs iš Chicago.

Šiemet birželio 19 d. velionui būtų sukakę 62 m. amžiaus. Jisai buvo gimęs Taupriuose, Lietuvoje. Teisės, ekonomikos ir politinius mokslus ėjo Lietuvoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Olandijoje ir Šveicarijoje.

Nuo 1930 m. iki 1939 m. buvo diplomatinėje tarnyboje, tame tarpe Lietuvos pasiuntinybės patarėju Varšuvoje ir gen. konsulu Vilniu-

Velionis dr. A. Trimakas

je 1939 m. Į JAV atvykęs 1947 m., įsijungė į Lietuvos Laisvės Komiteto ir VLIKo veiklą. Nuo 1957 m. pirmininkavo VLIKui.

Priklausė Atėtininkų Federacijai ir Lietuvos Ūkininkų Sąjungai, o nuo 1954 m. dalyvavo Vidurio Europos krikščionių demokratų

uniijoje ir kaip jos atstovas lankėsi du kartus Pietų Amerikoje.

Lietuvos laisvinimo reikalais rašė spaudoje ir veikė JAV ir kitų kraštų įstai-gas. Iki pat paskutinės dienos dėstė ekonominius mokslus Seton Hall universitete New Jersey.

Chicagos vienybiečių rezoliucija

Vienybės bendradarbiai ir rėmėjai, 1964 m. vasario 29 d. susirinkę Chicagos Lietuvių auditorijoje, nutarė visuomenei pareikšti, kad:

1. Jie su kartėliu klausosi neteisinių priekaištų daromų Vienybei kai kuriuose laikraščiuose kai kurių žmonių dėl Vienybės užimtos pozicijos Lietuvos atžvilgiu. Tie priekaištai yra nešvarios konkurencijos, ignorancijos ar tiesiog liguistos fantazijos išdava.

2. Susirinkusieji, kaip ir didžiama lietuvių emigracijoje, svarbiausiais išsivijos tikslais laiko:

a. Tautybės išlaikymą ir

b. Tėvynės išvadavimą iš okupanto.

Tačiau, matydami lietuviškos emigracijos politinį silpnumą ir nepalankią tarptautinę padėtį, jie mano, kad, taktiniais sumetimais, šiuo metu lietuvių išlaikymas yra svarbesnis uždavinys nei politinė veikla. Kol jausimės lietuvišiais, tol savaimė trokšim ir dirbsim Nepriklausomai Lietuvai – toks jau visų tautų idealas.

3. Lietuviybę lengviausia išlaikyti, palaikant artimus santykius su tautos kaimienu. Todėl Vienybė ir skatina lietuvius palaikyti kuo artimesnius ryšius su savo tėvyne: sekti Lietuvoje išeinančią periodinę spaudą ir knygas, naudotis ten kuriama lituanistine me-

džiaga, lankyti savo gimtines, remti artimuosius ir stengtis kuo geriau susipažinti su kultūriniais laimėjimais tėvynėje.

4. Kai tik susidarys palankesnė tarptautinė padėtis ar net geresnė proga Lietuvos pavergimo klausimui kelti, Vienybė' tą proga išnaudos.

5. Tarpusavio sugyvenimo labai susirinkusieji ragina tuos laikraščius ir asmenis, kurie ateityje norėtų šmeižtus skleisti, nuo jų susilaikyti, nes tai yra tas ardančias lietuvių darbas, kuriuo mūsų tautos ir valstybės kūrėjai baurėjosi ir kuris tiek daug žalos atnešė Lietuvai praėityje.

6. Vienybė yra vienintelis lietuviškas laikraštis pasaulyje, skiriamas pirmoje eilėje informacijai, o ne kokios ideologijos skleidimui. Joje randa vietos ir "kairieji" ir "dešinieji", o daugiausia tie, kurie objektyviai aprašo einamuosius įvykius ir nuoširdžiai reiškia savo nuomonę visuomeniniais klausimais.

7. Todėl mes ir kviečiame visus nuosaikiuosius lietuvius burtis aplink Vienybę, remti ją skelbimais, straipsniais ir prenumeratomis.

V I E N Y B Ė S R Ė M Ė J A I I R
B E N D R A D A R B I A I C H I C A G O J E

MES VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Rusijos carai siekė Lietuvą laikyti "ir tamsia, ir juoda". Komisarai dabar nori jos raudonos ir ne nacionalistinės. Buvo ir tada mūsų tautos atospyrio pajėgumui netikinčių, kaip turime ir dabar. Bet buvo ir šviesesnių sūnų. Klierikas Antanas Baranauskas (įšventintas 1862 m.), maironišku tautos ainiu "susimąstė" 1859 metais ir parašė poemą Giesmininko (Poeto) Pasikalbėjimas su Lietuva, kurioje pranašavo:

Vakarykščią dieną visai aš užkeiksiu,
O šiandieną ir rytdieną broliams sakinėsiu.
Viso svieto mokslus ir knygas lietuviškan versiu,
Lietuvninkai žmonės bus visi galvočiai,
Visam svietui, visuos moksluos, eis kelio vedžiotų.

Mokės žemę dirbti, kaip už marių dirba:

Mažiau arę, mažiau sėję, turės daugiau duonos.

Patys sočiai valgys, pripils auksu skrynias.

Visi, pilni laimės, tarp savęs mylėsis,

Pilni laisvės patogumo, mandagiai žmonėsis. Tes. 4 psl.

UŽSIENIO POLITIKOJE

Buvęs Amerikos valstybės sekretorius Dulles tikėtojas teorijai: komunizme yra kirminas, kuris jį suėd. Bostono Monitor rašo: Paskutinio dešimtmečio įvykiai Rytuose Europoje stipriai paramso Dulleso teoriją, kadangi, kaip matosi, tautiniai kiekvieno krašto interesai ten nugalė komunistinius.

Raudonąją Kiniją valdo 17-kos milijonų komunistų partija, akla klausanti savo senstančių viršūnių (Mao jau turi 70 metų, jo bendrai po 60 ir 65). Ji varo 650 milijonų kinų "dirbti ir melstis" – aklaivykyti, ką viršūnės įsako ir tikėti komunistui. Bet mirtis netrukus ims retinti senelių eiles. Jų vietas užims jaunesni. Kokios bus šių nuotalkos? Trys kanadiečiai (vienas universiteto vedėjas ir du žymūs gydytojai profesoriai) lankė Kiniją ir sakosi iš vietinių intelektualų patyrę viltį, kad visgi palapsniui bus leista plisti Mao anuomet paskelbtam "Tegu žydi šimtai visokių gėlių."

Valstybės sekretorius Rusk pareiškė, kad komunistinis pasaulis jau ne viena avelių kaimene, vieno avino veda. Tokiu būdu, Amerikai tenka derinti savo užsienio politiką pagal raudonojo pasaulio susiskaldymą ir nevienodumą. Tenka išnaudoti rusų-kinų ginčą, Rytų Europos valstybių siekimus atspalaidoti Maskvos valdžiai, ir bendrą komunistinio pasaulio žmonių troškimą didesnių asmens laisvių. Be to, visi giliau įsisąmonina pojūtį, kad atominis karas nieko neišspręstų, tik sunaikintų, jei ne žmoniją tai civilizaciją.

Rumunijoj diktatūra leido naują žurnalą, kurio turinį sudarys vien iš Vakarų spaudos persispausdinami straipsniai ir raštai.

Sovietija daro žygių įregistruoti apie šimta savo piliečių išradimų Patentų biure Washingtono, o viena įmonė New Yorke jau gamina keletą Sovietijoje sugalvotų instrumentų chirurgams. Maskva, atrodo, nori savo piliečių išradimais pelnytis, nes, sako, Amerika iš savo patentų pernai iš užsienio gavo 640 mil. dol. Apie 54 amerikiečių firmos ieško įregistruoti savo išradimus už geležinės sienos, tikėdamos rasti būdų gaminti ir pardavinėti. Naujų dalykų išradimų pasidairyti Sovietijon savo atstovus nusiuntė šios amerikiečių korporacijos: National Steel, Kaiser Industries, Union Carbide, Johns Manville, Westinghouse ir General Electric.

Iš Maskvos Pravdoje paskelbtų ekonominio instituto direktoriaus (armėno) straipsnių Vakaruose daroma išvada, kad diktatūra ruošiasi atsiskirti vieno pagrindinių savo principų: daugiau kapitalų duoti sunkiajai pramonei negu lengvajai (gyventojų apyvartos gaminiams). Direktorius remiasi Amerikos pavyzdžiu. Sako, amerikiečių pramonė gamina viską "lengvo", ką tik pirkėjai nori, bet sunkioji pramonė dėl to visai nenukenčia ir nesilpsta. Atbulai – net plinta ir stiprėja.

Sovietijoj cenzūra pirmąsyk leido rašytojui pavaizduoti Staliną, kaip jisai atrodė, susiraukusį, paniūrėli, raukšlėto veido, sukumpusį. Pas jį pasitarti atėjusių kolchozo vedėjų paskaitė "mužiku" ir jam tarė: "Dar ne laikas sušvelninti mužikui ranką – kuo daugiau mužiką spausi, tuo daugiau išspausi." Apsaką "Sunkieji metai" parašė Nikolajus Sizovas ir dalį išspausdino Maskvos savaitraštis Nedelia. Visą išspausdins žurnalas Oktjabr. Po to išeis atskira knyga.

LIETUVIAI KALIFORNIJOJE

* Sv. Kazimiero, mūsų Tautos ir mūsų bažnyčios Patrono šventę, parapiją paminės iškilmingomis pamaldomis, kurios bus trečiadienį, kovo mėn. 4 d. 7:30 val. vak. Pamokslą pasakys Tėv. Borevičius.

Šių metų mūsų rekolekcijų vedėjas bus Jėzuitas tėvas Jonas Borevičius iš Chicago, Ill. Misijonierius turi auksinę iškalbą, ilgą patyrimą lietuvių pastoracijoj ir dabar darbuojasi Chicagos lietuvių tarpe.

* Vasario 2 d., po ilgos ir sunkios ligos Los Angeles Veteranų ligoninėj mirė Rapolas Samsonas, 70 m. amž. Rapolas buvo JAV armijos karys ir tik prieš keletą metų, savo sesutės Onos padedamas, atvykęs į šį kraštą. Jis vasario 6 d. iš šv. Kazimiero bažnyčios palaidotas Kalvarijos kapuose.

* Pranas Spečcheris vasario 2 d. įvykusiame parapijos komiteto narių susirinkime vėl išrinktas Los Angeles šv. Kazimiero parapijos komiteto pirmininku. Nauju nariu į komitetą paskirtas Juozas Dzenkaitis.

Po susirinkimo parapijos valgykloje buvo vaišės, kuriose dalyvavo visi nariai su savo poniomis. Jei Los Angeles šv. Kazimiero parapija gražiai veikia ir auga, tai kredito reikia duoti parapijos komitetovrams, kurie gražiai dirba su parapijos vadovybe.

* Henrikas ir Dana Paškevičiai gyvenę Montreal, Kanada, su savo dukra Rita įsikūrę gyventi Los Angeles, Calif. Savo nauju įsikūrimu yra patenkinti.

* Kun. Kleb. Juozas Dakinevičius, iki šiojklebonavęs Ferndale, Wash., Seattle, archiepskupo perkeltas į didesnę ir geresnę parapiją: St. Joseph's Church, 1604 Cascade Ave., Chehalis, Wash. Naujoji vieta yra pušiauvelyje tarp Portland, Oregon ir Seattle prie Hwy 99.

* Vasario 16 minėjimas, rengtas Los Angeles Tarybos skyriaus, praėjo gražiai ir prasmingai. Bažnyčioje ir salėje dalyvavo ypač daug žmonių. Surinkta Lietuvos vadavimui per \$800.

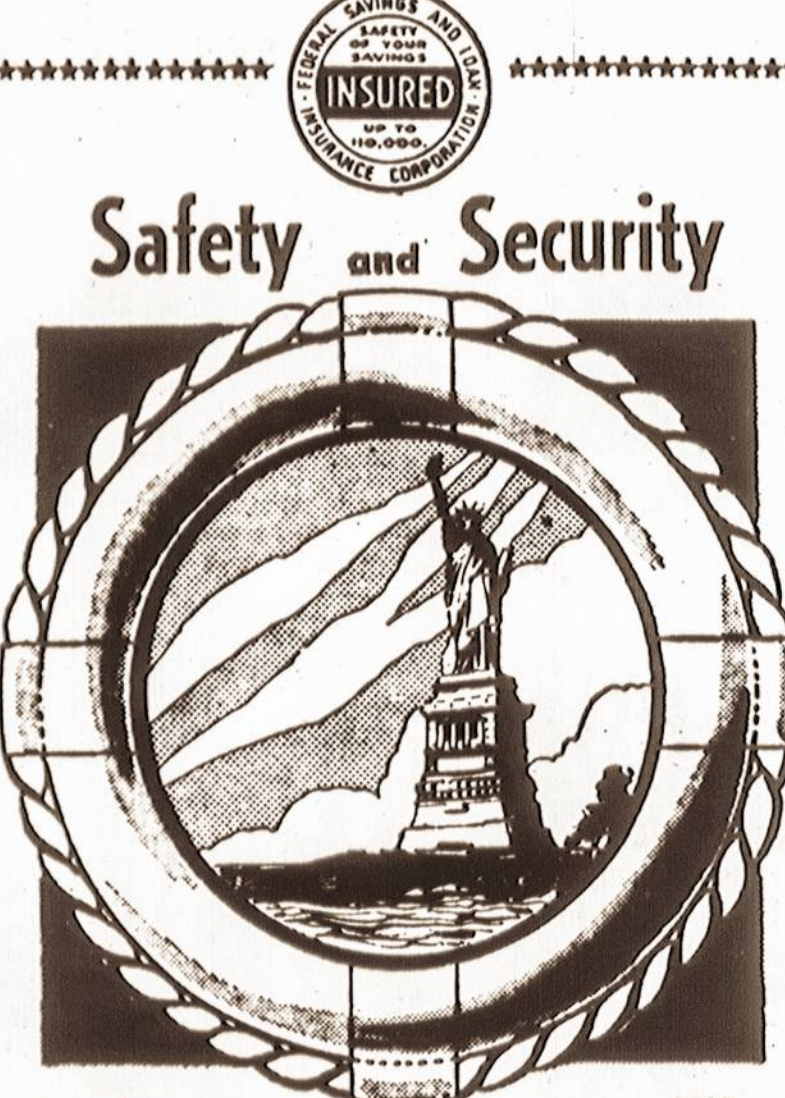
* Mirė Vytautas Tamulaitis. Vasario 4 d., eidamas gatve, buvo skaudžiai užgautas pravažiuojančios mašinos. Vyt. Tamulaitis, kuris nuvežtas į Cedars of Lebanon ligoninę, vasario 13 d., iškentėjęs didelius skausmus, mirė.

Vasario 17 d. iš Los Angeles šv. Kazimiero bažnyčios iškilmingai buvo palaidotas Kalvarijos kapuose.

Vellionis buvo tremtinys, 45 m. amž., religiškas ir tautiškas sąmoningas lietuvis, aktyvus skautininkas, daug dirbęs Seštadieninėj parapijos mokykloje kaip vedėjas ir mokytojas. Savo nusistatymo keliu auklėjo ir savo sūnų ir dukrą, kurie, nors dar ir gimnazijos suole, tačiau jau gražiai reliškiasi lietuviškoje veikloje.

Ši tragiška mirtis sujaukdino visą Los Angeles lietuvių koloniją. Žmonės savo užuojauta gražiai išreiškė gausiu dalyvavimu laidojimoje, užsakydami už vellionį šv. Mišias, vainikų.

* Bronė Skyrienė, išrinkta LRK Susivienijimo Los Angeles kuopos 1964 metams pirmininke. Kuopa turi per 100 narių ir rodo didelį veiklumą.

Safety and Security

December 1963

Assets	\$60,605,070
Savings	\$49,492,160
Mortgages	\$53,274,056
Reserves	\$4,118,061

Liberty Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
C. S. CHLEDEN
PRESIDENT
202 NORTH BROAD STREET
BRANCH OFFICE: Stanton and Duval St.

Komp. Vytauto Klovos opera

"PILĖNAI"

išleista plokštelėse

Išleido "Eurotone"

Kaina \$12.00

Scena iš operos "Pilėnai". Veiksme dalyvauja kryžiuočių pasiuntinys Ulrichas (Z. Paulauskas) ir kunigaikščio Margirio duktė Mirta (M. Aleškevičiūtė).

Kompozitorius Vytautas Klova

Užsakymai siunčiami į Vieniųbę

192 HIGHLAND BOULEVARD
BROOKLYN 7, N. Y.

kartu su perlaida ar čekiu \$12.00
Persiuntimo išlaidoms pridėdama 50 centų.

Platintojai, kurie norėtų didesnį skaičių
"PILĖNŲ" operos plokšteles užsakyti, taip
pat kreipiasi į Vieniųbę.

Išpūdingą "PILĖNŲ" operos plokštelių
albumo viršelį "Flexichromo" procesu
(spalvose) paruosė dail. J. ŠUKYS.

"PILĖNAI" yra pirmoji lietuviška opera, ištisai
išleista trijose ilgo grojimo plokštelėse. Užre-
korduota Vilniaus Valst. Operos teatre, spektak-
lio metu. Dirigentas: I. Altermanas.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* ADV. ANTANAS LAPINSKAS, Mutual Federal bendrovės teisinės srities tarnautojas, buvo pagerbtas šios bendrovės specialiaje susirinkime vasario 15 d. Tas buvo padaryta ryšium su Lapinsko 25 m. darbo sukaktimi šioje bendrovėje. Adv. Lapins-

kas yra artimas Margučio radijo programų talkininkas, anksčiau dažnokai jose pasirodėdavęs.

* JAV LB TARYBOS rinkimai įvyksta š. m. gegužės 9 - 10 d. d. Tuo reikalu yra sudarytos apygardų ir apylinkių rinkiminės komisijos. LB Chicagos apyg. rinkiminės komisijos pirm. yra S. Šiaučiūnas. LB Cicero apyl. rinkiminę komisiją sudaro: Ig. Kazlauskas (pirm.), P. Činkus, L. Pračkaila, V. Zalatorius, C. Grincevičius, E. Šulaitis.

* INŽ. VYTAUTAS ŠLIŪPAS tarnybos reikalais yra nuvykęs į Pakistaną. Atostogų metu buvo nuvažiavęs pasižiūrėti Himalajų kalnų ir garsiojo Everesto.

* J. G. SEREIKA, jaunas Chicagos lietuvis, žuvo Eastern Air Lines DC - 8 lėktuvo katastrofoje netoli New Orleans. Visi - 58 lėktuvu skridusieji buvo užmušti.

* KOVO 7 D. šv. Kryžiaus par. salėje bus atidaryta liet. religinio meno paroda, kurioje dalyvauja 28 dailininkai su virš 100 kūrinių. Parodą rengia ALRK Federacija, o jos vykdytoju yra inž. Mikalojus Ivanauskas iš Cicero. Paroda tęsis iki kovo 15 d. Parodos adresas: 4557 So. Woos St., Chicagoje.

* DAIL. JUOZO PAUTIENIAUS, Cicero gyventojų, dailės paroda, išstatyta Standard Federal Savings and Loan Assn. patalpose, uždaryta vasario 29 d. Kovo 15 d. dail. J. Pautieniaus kūrinių paroda atidaryta Detroit, Mich.

TARĖSI VIENYBĖS BENDRADARbiai

Kovo 29 d. Liet. Auditorijoje įvyko Vienybės bendradarbių pasitarimas. Pasitarimo dalyviai pasisakė už Vienybės bendradarbių Chicagoje klubo steigimą. Klubu vadovybę palikta sudaryti sekančiame susirinkime, kuriame dalyvaus Vienybės leidėja V. Tysliavienė ir redaktore S. Narkėliūnaitė. V. Zalatorius perskaitė ilgą pareiškimą Vienybės ir bendro lietuviško darbo griovikų reikalui. Ji, po diskusijų, buvo priimta ir pasiūsta Vienybės redakcijai paskelbti. Įdomių minčių pateikė J. Jakubauskas, T. Kučinskas, J. Kreivėnas, V. Zalatorius ir kt.

Dail. Juozas Pautienius vieno apsilankymo metu Vienybės prie dail. P. Dargio piešinio. Tas dail. Dargio kūrinyje dabar kabo Vienybės namo muzikos kambaryje. Dailininkas J. Pautienius, kaip praneša Vienybės redaktorius Chicagoje E. Šulaitis, Vienybės 78 m. sukakties proga, padovanojo 150 dol. vertės kūrinių, kuris bus išleistas laimėjimui Vienybės minėjime Chicagoje.

* DAIL. SANDROS ČIPKIENĖS paroda vyko vasario 15 - 23 dienomis Čiurlionio Galerijoje. Šios parodos rengėju buvo Jūrų Skautų Korp. Gintaras.

Vilniuje išleista 4,000 egz. (424 psl.) J. Lebedžio monografijos Mikalojus Daukša - vieno lietuvių literatūrinės kalbos pirmųjų biografija.

VIENYBĖS ATSTOVYBĖ CHICAGOJE

Sekmadienį, kovo 15 d. 3 VAL. PO PIETŲ

LIETUVIŲ AUDITORIJOJE, 3133 S. HALSTED STREET, CHICAGOJE

RENGIA

Lietuviškų filmų popietė

Poros valandų programoje panatysite Salomėjos Narkėliūnaitės įspūdius spalvotuose filmuose iš lietuvių gyvenimo Argentinoje ir Brazilijoje. Be to, ruduo Vilniuje ir Vilniaus kaime. Amerikos lietuvių kultūrinės veiklos kronika. Visus maloniai kviečia atsilankyti -

VIENYBĖS ATSTOVYBĖ CHICAGOJE

CHICAGOS

IVAIRENYBES

B. Beržinis Naujienų 1964 m. 48 Nr. rašo:

"Drauge" dažnai randu parašyta: "bus palaidotas kapinėse." O kur gi kitur dar gali būti palaidotas: piniguose, virtuvėje? Bet... Šitaip išsireiškama tik tuo atveju, kai miręs žmogus laidojamas Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Štai tau, bracia, kultūra Lietuviškos tolerancijos, išsiauklėjimo reprezentacija.

Laikraštis leidžiamas atominame amžiuje, kol kas tvarkomas labai apdulkėjusių žmonių, tokių redaktorių, kurie mano, kad jie yra viskas, kad tik kazimie-

rinės visiems pamačys, visus pasiųs į dangų. O Tautinės kapinės, tai jau... vardan Dievo Tėvo... prakeikta vieta."

Tačiau Draugas bijosi ne vien tik Lietuvių Tautinių kapinių vardą. Jam yra mirtinė nuodėmė minėti YMCA vardą, jam yra uždrausta minėti Vienybę (čia daroma išimtis, jeigu Vienybė yra koliojama), jam yra nusikaltimas rašyti apie lietuvių laimėjimus okup. tėvynėje ir t. t. Draugas, iš tiesų, yra "lietuviškos tolerancijos, išsiauklėjimo reprezentacija." Ta pastebėjo B. Beržinis, tą mato tūkstančiai padorių lietuvių.

Filmų popietė

Vienybės redaktorė Salomėja Narkėliūnaitė atvyksta Chicago ir kovo 15 d. 3 val. p.p. Liet. Auditorijoje, 3133 S. Halsted St., parodys kelionių filmus, kuriuos ji padarė Lietuvoje (praėjusių metų rudenį), Argentinoje ir Brazilijoje. Taip pat ji demonstruos ir Amerikos lietuvių kultūrinio gyvenimo kroniką.

Po filmų programos (apie 5:30 val.) ten pat įvyks seniausiojo pasaulyje dar tebeinančio lietuvių laikraš-

čio Vienybės 78 metų sukaktuvių minėjimas ir vakarienė.

Į vakarienę (kaina \$2,50 asmeniui) vietas reikia rezervuoti iš anksto, kreipiantis į Vienybės atstovą Chicagoje tel. OL 6-1357 (po 6 val. vak.)

Filmų popietės bei minėjimo dalyviai turės progą laimėti plačiai žinomo dailininko Juozo Pautieniaus 150 dol. vertės kūrinių "Peisazžas."

Literaturnąja Gazeta

ir Ben Babrauskas

Visi žinome, kad Literaturnąja Gazeta yra sovietinis laikraštis, išėjantis Maskvoje, o Ben Babrauskas yra geras kalbėtojas, gyvenantis Cicero lietuvių kolonijoje. Kaip šie du objektai susitiko?

Dalykas paprastas, Babrauskas buvo pakviestas kalbėti apie K. Donelaičių pamėnėjime, kuris įvyko LB Cicero apylinkės narių susirinkimo pirmojoje dalyje.

Nors Babrauską iškalboje retai kam galima pralenkti, bet vistiek jis sau į talką pasikvietė Literaturnąją Gazeta.

Čia ji turėjo įrodyti, jog sovietai labai skriaudžia

lietuvius, kadangi tame laikraštyje K. Donelaičiui buvo skirta mažiau vietos negu kažkokiam rusų autoriui. Sklaidydamas sovietinio laikraščio lapus, kalbėtojas bandė rasti užuojautos K. Donelaičiui savo tautiečių tarpe.

Labai gaila, bet tos užuojautos K. Donelaitis nebuvo reikalingas. Kaip jau anksčiau minėjome Vienybės numeriuose buvo rašyta, K. Donelaitis susilaukė tokio įvertinimo Sov. Sąjungoje ir okup. Lietuvoje (spaudoje, gausiuose minėjimuose, pašto ženkluose, jo raštų leidimuose) kaip retas kitas lietuvis rašytojas.

Arteja darbymetė

Kai praėjusių metų kovo mėn. buvo paskelbta, jog, Chicago atvažiuos su filmais Vienybės leidėja V. Tysliavienė ir red. S. Narkėliūnaitė, grupei Chicagos lietuvių buvo gera proga uždaryti. Mūsų didieji "patrijotai," norėdami, kad į filmų demonstravimą ateitų galimai mažiau žmonių, pakvietė į talką būrį nuolatinių "užeig" lankytojų. Šių pareigos buvo: terorizavimas savininkų tų krautuvų, kurių languose buvo iškabinti filmas garsiną plakatai, piktų laišku rašymas

vieno dienraščio redakcijai, kuri buvo pradėjusi filmus reklamuoti, telefonavimas tiems tautiečiams, kurie vienaip ar kitaip buvo pareiškę norą pažiūrėti tų filmų ir pan.

Šiomet - kovo 15 d. Liet. Auditorijoje vėl rengiamas red. S. Narkėliūnaitės filmų demonstravimas. Tas ženklina, kad aniemis "patrijotų" talkininkams vėl bus proga uždribti doleri, kitą. Bedarbei šiaučiant, kiekvienas darbas yra geras... Sa.

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11 N. Y.
Tel. EV-green 7-2089

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštytis in 1886, is published weekly by Valerie Tyšliava and Juozas N. Tyšliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tyšliava, Editor: Salomeja Narkelūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelto iš 1 psl.

Nepriklausomybės laikotarpis buvo Baranausko "laisvės patogumas", kuriuo metu, kaip mūsų diplomatijos šefas St. Lozoraitis šveicarių dienraščiui Basler Nachrichten aiškino: "Lietuvių tauta įrodė turinti visas dvasios, proto ir būdo savybes, reikalingas dalyvauti laisvų, civilizuotų tautų bendruomenėje." Varpininkas P. Višinskas 1905 metais sakė, kad visų sąmoningų lietuvių siekimas yra politinė laisvė Lietuvai, kad tauta galėtų, kitų tautų draugėje, žygiuoti civilizacijos keliu.

Šiandien, kaip poetas Putinas neseniai parašytoje poemoje sakė: "Ir dienomis, ir naktimis vis niūru, tamsu." Toliau pridėjo:

Ir šaltis spaudžia vis labiau,
Ir vėjas rūstauja žvarbiau, —
Bet aš einu be atvangos
Sutikti žiemos
Šaltos, ilgos....

Nes po žiemos, nežitūrint kaip šaltos, ar ilgos, juk ateina pavasaris!

Vienos tokios žiemos metu dr. Šliūpas savo Laisvoje Mintyje (1913 m. kovo) mums daugiau kaip prieš 50 metų pasakojo: "Jeigu šiandien dar negalima svajoti apie Lietuvos — Latvijos federatyvę respubliką, tai visgi laikas pamanyti bent apie autonomiją ir artesnį susirišimą visos mūsų padermės narių. Ypač jei kiltų Austrijos-Maskolijos karas, į kurį turės įsimaistyti ir Vokietija. Ne būtų daug sunkumų įsteigti, jei ne federatyvę Lietuvos-Latvijos respubliką, tai gauti bent autonomija suvienytą, su centru Vilniuje, Kaune ar Rygoje. Tad nenusiminkime galutinai dėl savo tautos ateities! Mokykimės, vienykimės, lavinkimės politikoje. Ateis laikas, kad saulė užšvis ir Lietuvos padangėje. Jei savo krašto ir žmonių nemylėsime, pasmaugs mus kaimynai."

Gaila, kad šiandien nedaug turime dr. Šliūpo intelektualinio pajėgumo talentingų žmonių, kurie pateiktų naujesnių, drąsesnių, gilesnių mūsų dienai tinkančių idėjų. Vasario 16 kalboje New Yorke, dr. B. Matulionis, pavyzdžiui, vietoje pabrėžti, kas mus drąsintų stipriau tikėti istorijoje įrodytu mūsų tautos išlikimo sugebėjimu, išprašavo (it Chruščėvas Amerikai) jos "palaidojimą", nustatydamas net laiką — 50 metų! Girdi, jam neįvardintas estas žvejys papasakojęs, būk po 50 metų Estijoje "nebebūsią estų kalbą mokančio žmogaus". Gerbiamas daktaras ne tik šiai pasakai patikėjo, bet pridūrė: "Tą patį galima sakyti ir apie Lietuvą ir Latviją."

Laimei, Lietuvoje gyvena du milijonai lietuvių (kurie, kaip G. Galva anuosyk pastebėjo "labai gaivalingai gausėja"), o tautos jaunimas ieško ir randa savo kelią į tautos ateitį. Be abejo, tas pat dedasi ir pas latvus bei estus. Taigi, štai, ir turime: 1913 metais mes, Amerikos lietuviai turėjome mus "žiemos metu" drąsinantį dr. Šliūpą, o 1964 metais turime — tautai duobkai — dr. Matulionį! Mintin, tačiau, ateina

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

MAŽOJI LIETUVIŠKOJI TARYBINĖ ENCIKLOPEDIJA

Jau net įgriso nacionalistinės spaudos "pranešimai" apie tarybinę lietuvių enciklopediją. Pagaliau iš Lietuvos jau gautas bukletas, kuriame apie šią enciklopediją suteikta žinių ir prašoma prenumeruoti. Vadinas, bus trys tomai, kurie išeis 1964, 1965 ir 1966 m., kasmet po vieną tomą. Kiekvienas tomas kainuos po penkis rublius. Visa enciklopedija turėsianti apie 25,000 straipsnių. Ji bus tik lietuviška ir tik tarybinė.

Enciklopedijos skyriai: Lietuvos istorija, LKP istorija, asmeninės minties raida Lietuvoje, mokslo ir technikos vystymasis Lietuvoje, teisė, literatūra, lietuvių kalba, dailė, muzika, teatras, etnografija, kultūrinė veikla, švietimas, sveikatos apsauga, ekonomika, geografija, geologija, gamta. "Be jos negalės apsieiti nė vienas lituanistas", — taip ir pasakys.

Mūsų akimis: tarybinėje enciklopedijoje bus labai daug ko reikalingo. Vakaruose ir netarybiniai lituanistai be jos negalės apsieiti. Bus joje labai daug ko tendencingo, daug ir nereikšmingo (pvz., yra vilčių, kad iševijos gyvenimas bus atvaizduotas tik iš "pažangiosios" pusės — daug kas išpūsta, daug kas visai nutylėta). Turėkime vilčių, kad ši enciklopedija supažindins ir su daugybe tikrų faktų ir reiškinių — su naująja Lietuva.

Mūsų širdis J. Kapočiaus Lietuvių enciklopedija, be abejo, yra didelis dalykas, tarybinė enciklopedija jos atstoti nepajėgs. Bet mūsų širdis vargiai pajėgs atstoti ir tarybinę. Kitaip tariant, turėsime dvi viena kitą papildančias lietuviškas enciklopedijas.

Sakau "turėsime"! Ar abi enciklopedijas turės lituanistai Lietuvoje, ar abi iševijoje?

Visgi yra ko pasidžiaugti, kad viena lietuviška enciklopedija Bostone jau baigiama leisti, o kita Vilniuje jau baigiama rengti.

BANDO VANDENĮ PAVERSTI VYNU

PLB valdyba išleido trečią numerį "Pasaulio lietuvių", 16 psl. informacijos leidinio. Reikia apžiūrėti.

PLB 1964 metams numato tokius darbus: ugdyti ir stiprinti PLB, rugsėjo 8-tąją padaryti PLB šventę, prisidėti prie Vasario 16 gimnazijos Vokietijoje namų statymo, deramai pasirodyti parodoje New Yorke, iš savo pusės negali susilaukti nesistebėjęs tokiu planu skurdumu, PLB stiprinasi jau daug metų, bet, jei tai yra visų lietuvių bendrinė kultūrinė organizacija, tai kur planai ir ryžtas įgyvendinti visuotini lituanistinį švietimą? Reikšmingais užsimojimais ir darbais PLB galėtų ugdytis ir stiprintis.

Rugsėjo 8-ji — PLB šventė? Palaukite, juk tai Vytauto Didžiojo vainikavimo diena, jau kartą bandyta padaryti tautine švente. Artos tautinės šventės problema jau neaktuali? Geriau PLB prie rugsėjo 8-tosios nelįstų.

Vokietijoje gimnazijos namų statymas reikšmingas, bet gi ant PLB kulnų lipa ir visokių kitokių statybų. Ir New Yorke parodoje reiktų deramai pasirodyti. Bet apie parodą pasikalbėsime per parodą.

Krilovo pasakėčia: Kai kurpius pyragus ims kepti o kepėjas stut batus....

Štai, Elta iš Vilniaus spaudos pasakoja, kad Vilniaus u-te veikia studentų akademikų mokslinė draugija, apjungianti 1400 studentų ir pasiskirščiusi 56-iais mokslų būreliais. Draugija apjungia 34% visų studentų. Silpniausiai veikia "rusų kalbos, sovietų literatūros" būreliai. Įdomus ir daug pasakąs tai reiškinys, nes tie studentai, tai būsimoji Lietuvos inteligentija. Mums ši žinėlė daugiau pasako, negu estas silkių gaudytojus, kuris dr. Matulionį sužavėjo.

Vasario 16 kalboje Clevelande mūsų diplomatas dr. Bačkis priminė 1863 metų sukilėlio Kosto Kalinausko pareiškimą prieš mirtį rusams budiems: "Kad ir kaip terorizuojama Lietuva, niekanos nebus rusiška!" Kalinauskui Lietuva, tiesa, buvo senovės Lietuvos Didžioji Kunigaikštija, su jos gudų ir ukrainų sritimis, bet ir ta Lietuva, jis sakė, niekadoms nebus rusiška. Mes linkę jam labiau tikėti, negu kai kuriems mūsų daktarams, su kurių diagnozėmis sunku yra sutikti, ypač, kai jos daromos ne medicinos srityje.

Gražus PLB pirmininko J. Bachuno pareiškimas: venkime praeities klaidų, vienykimės per Bendruomenę, kratykimės partinio galvavimo. Kažkodėl PLB darbo planuose šis J. Bachuno pareiškimas svetimas. O mums būtų įdomu susipažinti su konkrečiu kratymusi partinio galvavimo. Mat, pati PLB tebeklaidžioja partinio pobūdžio programose.

Petras Būtėnas antraštėje sušuko: "Oi, Donelaiti, Donelaiti!" Šitaip Donelaitį pasiūkė, autorius savo straipsnelyje neturėjo nieko svarbesnio didžiam poetui pasakyti.

Neutralios, bet "Knygų lentynos" nepažįstantiems, įdomios žinios apie lietuvių periodiką laisvajame pasauly. Pagal PLB biuletinį, visa laisvojo pasaulio lietuvių periodika skirstoma į dvi rūšis: pirma — kurią bibliografinė tarnyba gauna, antra — kurios negauna. Toks skirstymas nevykęs.

"Pasaulio lietuvis" eina jau nuo 1937 metų (su didžiule pertrauka), bet vis dar tebeieško ir kelio ir savo vietos. Ant galo PLB biuletinis pasisako "už dirbančius". Labai malonu, Mes irgi pasisakom "už dirbančius". Padėk Dieve, rasti reikšmingų darbų ir juos atlikti.

UŽPERĖTAS KIAUŠINIS

Artinasi devynerių metų sukaktis nuo paskelbimo tokio akto:

"Lietuvių tauta, keturiasdešimt metų kovojusi su Carinės Rusijos priespauda dėl spausdinto žodžio laisvės, savo kultūros istoriją yra paženklinusi jaudinančio pasiaukojimo žygiais ir didžiu dvasiniu atsparumu. Kad mes, nūdien po svetimas šalis išblaškytieji lietuvių tautos vaikai, metai iš metų galėtume pasididžiuoti prakilniais spaudos kovotojų žygiais, kad knygnešių mirimas kankinių mirtimi stiprintų mūmose dvasinių vertybių ilgesnį, Lietuvių Bendruomenės Chicagos Apygardos Kultūros Taryba, baigdama Spaudos atgavimo 50 metų sukaktuves, gegužės mėnesį šioje apygardoje skelbia SPAUDOS MĖNĖSIU. Kad šviesūs kovotojų atminimas mūsų kartos pastangomis būtų giliau įprasminamas, kad mūsų kovotojų dvasinis atsparumas būtų tęsiamas iš kartos į kartą, šiuo aktu Kultūros Taryba steigia VIENO TUKSTANČIO DOLERIŲ PREMIJĄ jaunimo grožinei literatūrai ugdyti. Kultūros Tarybos Prezidiumas (šeši parašai.). Chicago, 1955 m. lapkričio 20 d."

Matome, kad pakudakinta buvo labai gražiai. Po gražių žodžių laukėme gražių darbų (teisingiau — ir gražių pinigų). Laikas eina, Artinasi graži sukaktis, tuoj bus nuo akto paskelbimo devyneri metai tik be vienos dienos, o kada ir kas išperės šį kiaušini?

* LIETUVOS ŽURNALISTŲ SĄJUNGA įkūrė Kapsuko vardo premiją už geriausius žurnalistinius raštus metų bėgyje. Premijos bus įteikiamos bal. 7 - Kapsuko gimtadienį.

* VILNIUJE išleista naujas V. Mykoliaičio-Putino eilėraščių rinkinys "Būties Valanda". Temos: gamta, mellė, mirtis, gyvenimo prieštaravimai.

Mums rašo

Užgriau Vienybės sumanytą leisti anglišką laidą. Tikrai yra lietuvių, kurie nemoka lietuviškos kalbos, kaip žydai, airiai ir kt.

Man rodos, kad būtų tiksliau, jau dabar tuojau, duoti rašinių, kuriuose anglų kalba eity neišverstu tekstu, kaip jau yra priimta aukštesnio, akademinio lygio spaudoje, kur randi neišversto teksto žymesniųjų kalbų, pvz., vokiečių, prancūzų, lotynų, o dabar jau ir rusų, ispanų.

Kas jų nežino, lengvai randa žinančių anglų kalbą, kuri yra daugiausia pasaulinė ir, be to, čia — vietinė, tikrai nevertėtų versti, nebent reitais — aiškinančiais, papildančiais atvejais ar norint pasiūlyti naują, kuris praverstų įsiverst lietuvių kalbon, ją kultūrinant, vedant į aukštesnį ir aukštesnį lygį.

A. SMALĖNAS

KALBANT APIE SPAUDA

PRANĖ LAPIENĖ

Nežiūrint, kád daug spaudos j mano namus ateina, Metmenys, tas retai išeinas knygos pavidalo žurnalas, visada labai laukiamas ir, gal but, tik todėl, kad jis, kaip Vienybė ir Margutis, nebijo kalbėti, ką mano. Metmenyse gražus būrys išmokslintų jaunų ir netaip jaunų bendradarbių kiekvienu numeriu pateikia minčių, kurios priverčia susimąstyti. Reiškia, pajudina smegenų ląsteles. O tai nauda didelė šitokiu laiku, kuomet esame lūliuojami senomis dainelėmis.

Metmenų 7 numerį duodama apžvalga ir Lietuvos jaunųjų rašytojų, poetų, kurie užaugę jau okupuotoj Lietuvoj. Ryši jų žodžius net ašarai trykstant ir rašai į Lietuvą, prašydamas prisijusti jų knygu, ir bijai kartu, kad ir vėl neateitų atsakymas, kad seniau išleistų raštų nebegalima gauti, jie greitai išperkami. Taip jau ne kartą man atsitiko.

Reiktų daugiau paramos šiam žurnalui. Reiktų, kad jis bent kartą į mėnesį mus lankytų. Ir peršasi mintis, ar ne gudriai būtų padaryta Metmenis sujungus su Margučiu. Abiejų jauni ir talentingi redaktoriai, veik tie patys bendradarbiai. Nesimato priežasties, kodėl jie mus lanko atskirai.

Apie Vienybę, rašant Vienybei, gražių žodžių nereikia. Skaitytojai mato, ko ji verta. Tysliavienė ir Narkėliūnaitė turi drąsos tarti žodį, kaip sakoma, iš širdies. Ir kodėl ne? Jų gyvenimas nepriklauso nuo kokių nors veiksmų ar partijos užnugario. Niekas neturi teisės joms įsakyti, ką ir kaip rašyti. Jos gali kalbėti tiesą.

Su Metmenų 7 numeriu gavau ir Kario žurnalo 2 numerį. Firmiausia perbėgau akimis Emilijos Čekienės straipsnį, kur ji, kaip ir aš čia, kalba apie mūsų spaudą.

Irodinėdama spaudos reikšmę mūsų gyvenime ir kad ji turi būti mūsų veidrodžiu,

ten pat ji ragina redaktorius imtis griežtos cenzūros jų bendradarbių straipsniams, o puslapius užpildyti vien tokiomis raštais, kuriais būtų siekiama skaitytojus "nugalėti... įtikinti žmones siekiamos idėjos kilnumu, jos tikrumu".

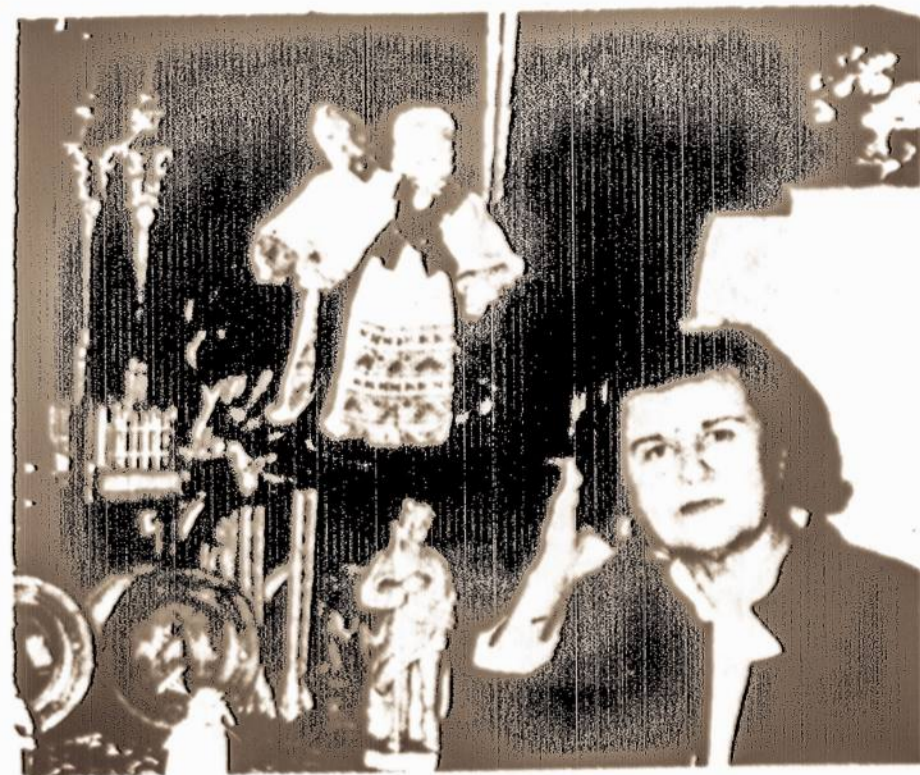
Žodžiu, ji norėtų matyti mūsų spaudą taip tvarkomą, kaip diktatorių šalyse. O tu pat laiku ji tame pat straipsnyje smerkia Lietuvos esamą cenzūrą, mato iš to daug bloga.

Taip, ten propagandinės ir agitacinės spaudos apstu. O rezultatai? Kaip tas E. Č. pažįstamas, stovįs Lietuvos laisvinimo institucijos priešakyje, jai tvirtino, kad per paskutinius dešimt metų Lietuvos laisvinimo byla ne vienu inčiu nepasistūmėjo į priekį, taip man čia norisi tvirtinti, kad Lietuvos žmonės nei vienu inčiu nesurūšėjo ir jų patriotizmas nei vienu inčiu nesumažėjo. Tai galima patirti ne tik į ten nuvykus, bet ir iš gausybės laiškų, susirašinėjant su jaunimu, užaugusiu jau okupuotoj Lietuvoj. (Apie senų žmonių nutautėjimą negali būti ir kalbos, kaip lygiai tokie ir šioje šalyje netaps kitokiais).

Iš mano didelės giminės bei pažįstamų tik vieną Vilniaus lietuvių žinau ištekėjusią už ruso. Gal būtų, panašių atvejų yra ir daugiau. Bet aš tą faktą lyginu su šioj šalyje gyvenančiais lietuviais, kur mišrios vedybos yra paprastas dalykas, ir mes įpratome į jas žiūrėti, kaip į neišvengiamą blogybę. O kiek mūsų net inteligentų naujakurių vaikų nebemoka savo gimtąja kalba reikšti minčių! Tokių atsitikimų ir per 20 m. sovietų valdomoj Lietuvoj negirdėti.

E. Č. tame pat straipsnyje reiškia pykčio, kam Lietuva reikalauja išduoti jai kriminalistus. Jei tokių yra, turėtų jie stoti atsakomybėn. Vokiečiai tebeteisiam žmonijai prasikaltusius ir, kad jų ne vienas nusižudo teismo nesulaukęs, rodo juos ne nekaltiausiais avinėliais esant.

Senesniems Amerikos lietuviams tremtinių kokybė nėra žinoma, nors iš DP sto-

Prane Lapienė, "Kalbant apie spaudą" straipsnio autorė. Taip, kaip ji seniau šelpdavo tremtinius Vokietijoje ir kt., taip ji dabar savo siuntiniais padeda pavergtiems tautiečiams Lietuvoje. Skirtumas tik tas, kad jos sušelptieji, kurie Amerikoje praturtėjo - nė očiū, o iš Tėvynės, be padėkos žodžių, dar nuolat sulaukia ir dovanėlių. Nuotraukoje Prane Lapienė matoma tarp tų dovanų iš Lietuvos.

vyklų mes buvome informuoti, kad jų tarpe esą ir nepageidaujamo elementų. Kadangi tokie laiškai ne iš eilinių žmonių, manau, juose turi būti tiesos. Tik mes, nežiūrėdami tokių informacijų, dirbome užsibrėžtą darbą be atodairos. Rašėme kvietimus nežinodami kam: ar tam, kuris bijojo laisvės netekti; ar tam, kuris vadovavosi avantiūrine dvasia; ar tam, kuris išėivijoje taręsis geriau galėsiąs patarnauti savajai tautai; ar pagaliau tam, kuris pabėgo brolį nužudęs. Mes tikėjome, kad visi, apsigyvenę laisvuose kraštuose ir nebebūdami priklausomi nuo jokių šalų, sugėbės patys susitvarkyti.

Mano nuomone, ne cenzūros mūsų spaudai reikia, o daugiau jai laisvės tiesos žodžiui. Piktai sukavimai, dauždami tribunai ir net tautos šventės susikaupimo nuotaikas išnaudodami piktžodžiavimui, sa-vaip tos visuomenės nenuteiksi. Absoluti išmintis šiandien nebeprapažįstama jokiam asmeniui, ir patys didieji veikėjai sutinka kritišką žvilgsnį iš jų įsivaizduojamos aviedės.

Užkėlė vartus - ir žinokitės!

Nieko nauja po saule mums Pamokslininkas pasakoja šv. Rašto Senajame Įstatyme. Štai, prieš daugiau kaip 50 metų dr. Šliūpas Laisvoje Mintyje (1911 m. nr. 12) rašė: Amerikos lietuviai jau senai pastebė normaliai reiškinį -- stoka ryšio su tėvynėje pasilikusiais broliais. Ne vienas lietuvis Amerikoje dažnai pakalba, o visi mato, kad artimų, broliškių ryšių stoka mūsų tautinių darbų ne tik neparemia, bet dažnai net sutrikdo. Mūsų broliai, sakytum, mus išleido iš namų, užkėlė vartus, ir, ranka pamoję tarė: "Žinokitės! Jūs jau nebe mūsų! Pabaigta!"

Ar ne tas pats šiandien? Tik vartus užkėlė ne broliai Lietuvoje, bet tie, kurie dar visai neseniai buvo broliai Lietuvoje, o dabar gyvena Amerikoje. Poeto Aisčio posakiai: Ne mes vartus užkėlėme, ne mes ir atkelkime. Tačiau, vartų užkėlimas, kaip prieš 50 metų, taip dabar, "mūsų tautinių darbų ne tik neparemia, bet dažnai net sutrikdo."

Aukų Šiluvos kopytėlei prisiūnčia ir "suamerikonėjusi" Lietuva. Iš Mary Enkowskas gauta \$3000 (mirusių tėvų ir sesers atminčiai). Iš dr. Stephen Mickiewicz - \$544.

Clevelande Vasario 16 kalboje J. Daugėla pareiškė, kad būk naujieji atelviai jaučia pareigą "pateisinti savo gėdingą (?) pasitraukimą iš tėvynės didžiausiu jai pavojaus metu." Kažin, ar priekalstas teisus? Dabartiniu istoriniu momentu, rodos, svarbiausia lietuviu (kaip mažos tautos nario) pareiga yra -- išlikti gyvu, kad galėtų, amerikiečių patarle: He who fights and runs away, may come back to fight another day.

Kun. St. Yla Drauge rašo: "Galvojame apie mūsų tautą ir, rodos, savaimė įsivaizduojame rezistencinę sąmonę. Bet kodėl rezistencijos, o ne kovos?"

Bėda ne padėties nykume, bet mūsų dvasių menkume.

Įžangos žodyje naujajai knygai "Soviet Foreign Propaganda", Yale u-to prof. Barghoorn pasakoja, kad Maskva jį anuomet areštavusi, matyt, norėdama pasaulį įtikinti, būk Sovietiją studijuoti atvyksta amerikiečiai mokslininkai esą "šnipai". Šitoks priekalstas įrodo diktatūros susirūpinimą, kad jos studentija ir šviesuomenė jau apsikrėtusi netikėjimu komunizmui ir kitomis "žalingomis nuotakomis." Be abejo, tos pačios nuotakos veikia ir Lie-

tuvos jaunimą bei šviesuomenę.

Draugo ir Dirvos bendradarbis Vokietijojei Alseika puikiai kirtu visoms Lietuvos partijų likučių viršūnėlėms, anuosyk paskelbusioms gražių prižadų, kaip jos Lietuvą valdytų, jei kas joms lėkštėje valdžią atneštų. Alseika pasakoja: Neseniai iš Lietuvos atvykęs jaunimas (studentai, akademiškai) pareiškė, kad išlaisvintą Lietuvą valdys ne vaduotojai užsienyje, bet vietiniai lietuviai -- atstovai dviejų milijonų Lietuvoje gyventi pasilikusių lietuvių. Nebus pagrindo nepriklausomybės laikais buvusioms partijoms! Štai, tau, Jurguti, ir devintinėsi!

"Nutautėjimu kelią visų pirma tiesia ne pati aplinka, o savo pačių šioje aplinkoje sumenkėjimas," dr. F. Girnius (Tėv. Žiburiai, 1964, II, 20 d.)

Panašiai tik preciziškiau yra pasakęs ir Vyt. Kavolis Metmenyse.

Naujosios kartos kultūros žurnalas Metmenys yra įdomus ir vertingas, prašokas visus kitus mūsų žurnalus.

Ypač šis paskutinis -- nr. 7 (1963) yra sultingas, kuriame vėl Vyt. Doniela yra davęs vieną rašinį - Liberalizmas, laisvė ir reli-

gija, kuris labai aktualus ne tik mums lietuviams, bet ir visam kultūringam pasauliui bendrai.

Pernai Panevėžyje 212 vidurinės mokyklos baigusiu studentų buvo apmokyti įvairių amatų, bet tik 25 stoji dirbti ko pramoko. Kur dingo kiti?

Į Laisvę fondas leidžia (per Praegerio leidyklą New Yorke) knygą anglų kalba apie Lietuvą. Redaguos

prof. V. Vardys, bendradarbiaus dar šeši akademikai. Tikime, pasirūpins, kad knygos anglų kalba būtų be "grinoriškumų", o istorikas Z. Ivinskis pateiks rimtą nušvietimą lietuvių-žydų santykių nacių okupacijos metu, kad Amerikos lietuviai turėtų pagrįstų argumentų prieš daromus priekalstus.

STEBĖTOJAS

REMKITE VIENYBĖ!

Dainuojame su Lione Juodyte

DIDELIAM PAREIKALAVIMUI PASIREIŠKUS, KAD Lionė Juodytė įdainuotų vien tik lietuviškų dainų plakėles, pranešame, jog naujas LP 1003 albumas jau išleistas. Galima gauti tose pačiose vietose, kur ir ankščiau Lionės Juodytės plakėtelės buvo parduojamos. Kaina \$5.00.

Norintems įsigyti dvi plakėles - LIONE JODIS AT TOWN HALL ir DAINUOJAME SU LIONE, abi plakėtelės gaunamos už \$8.00. Didesnį skaičių užsakan, teikiama nuolaida.

UŽSAKYMUS PRAŠOMA SIŪSTI KARTU SU ČEKIU: ALEX MATHEWS, 256 UNION AVENUE BROOKLYN, N. Y.

Jose pas Argentinos lietuvius

...nėja Narkėliūnaitė

Buenos Aires priemiestyje Avellaneda įsikūrusi lietuviška parapija, tvarkoma Tėvų Marijonų. Jau žmonės skirstėsi po pamaldų, kai pagaliau pasiekėme tą koloniją, vos tik spėję, kaip sakoma, ant "žvakių užgesinimo."

O buvau labai norėjusi pamatyti buenosairiečius ir jų bažnyčioje, nes ligšiol jau buvau daugelį jų mačiusi koncerte, karčiame, jų dirbtuvėse ir fabrikuose bei privačiuose namuose. Spėjau dar nufilmuoti ir nufotografuoti nemažą jų būrį prie pagrindinio įėjimo, o paskui ir su jų kunigais ten pat ir kieme, kur stovi gražus lietuviškas kryžius ir kur vėliau susitikome su karta iš repetitacijų grįžtančiais šv. Cecelijos choro nariais ir su jų dirigentu Vaclovu Rymavičium.

Man pasakojo, kad ta jų bažnyčia, kurią iš abiejų pusių supa gražiai išsiskojusios palmės, statyta 1941 m. Šalia bažnyčios tuojau pat yra ir vienuolyno namas, per kurio priemėnė turėjome praeiti, norėdami patekti į klema.

Viena dalis kiemo gražiai užsodinta, o kita dalis pavesta sporto aikšte, kurioje kaip tik sportavo jaunimas. Ten pat toliau dar eilė pastatų -- tai muziejus, parapijos salė ir mokykla.

Pradžioje aplankau muziejų. Arti dvidešimt metų

jisai jau gyvuoja, čia sukauptas per tūkstantį įvairių eksponatų, kurių yra ko ir patlems lietuviams pasižiūrėti ir kitiems, ypač sveiktintaučiams, parodyti. Čia pirmiausia įsirašiau į sveičių knygą, kurią greitomis pavarčiusi pamačiau, kiek ten garbingų lankytojų pasirašę. Muziejus buvo atidarytas 1955 m., o jo krikšto tėvai buvo jau mano sutikti pažįstami veikėjai Čekanauskai ir Čikštai.

Muziejuje yra visko po truputį, bet labiausiai jaudina Lietuvos žemės saujelė, kažkieno atgabenta ir muziejui padovanota, su didele pagarba laikoma centrinėje muziejaus vietoje. Daug įvairių paveikslų, jų tarpe Maironio, Kudirkos, gen. T. Daukanto ir kt. Ypač puiki lietuviškų margučių kolekcija, apgaubta stiklu, gražūs lietuviški audiniai, tautiniai drabužiai, gintaro dirbiniai, įvairūs medaliai ir dokumentai, laikraščiai.

Iš muziejaus išėjusią mūsų grupę (o su manimi buvo Ožinskai, Deveikienė, P. Vaitkevičius) toliau veda sportininkas Algis Kaibutas. Jisai aprogo parapijos salę, kur vyksta įvairūs renginiai ir minėjimai. Joje kaip tik dar matėsi išvakarėse buvusio bazarų žymių. Čia susipažįstame ir su Algio mamyte, kuri prie salės darbuojasi. Jiedu į Argentiną atvykę 1949 m. iš Vokietijos amerikiečių zonos.

Įsirašau muziejaus sveičių knygon... Dešinėje brolis Pijus Gudelevičius, Laiko laikraščio Administratorius.

Algis veikia su vietos sportininkais, ruošdamas juos šį rudenį pabaltiečių sporto šventei. Algis turi Argentinos federacijos tarptautinio krepšinio teisėto titulo.

Užbėgusi dar trumpam pasižiūrėti, kaip atrodo bažnyčios vidus, netrukus su sveičiais atsiradau nedideliame klebonijos kambaryje, kur mus parapijos klebonas kun. Vytautas Palubinskas su savo asistentu kun. Augustinu Steigvila buvo pakvietę užkandžių.

Sėdėjome prie ilgo stalo, valšinėmės buterbrodėliais ir girkanojome Cinzano, atskiesdami jį zelceriu (kaip Kapočius, ne vilniškis, bet bostoniškis, jį vadina "vandeniu su burbuliukais"). Man buvo įdomu stebėti, kad argentiniečiai visur vyną gerdavo ne tiesiog, bet atskiestą.

Prie mūsų dar netrukus prisidėjo šv. Cecelijos choro dirigentas V. Rymavičius su choro valdyba, parapijos veikėjai ir Arg. Liet. Bendruomenės pirm. A. Balčiūnas, LB Tarybos pirm. I. Padvalskis, inž. St. Babronis, brolis Pijus Gudelevičius.

Visi, o ypač kunigai labai domėjosi mano įspūdžiais iš apsilankymo Lietuvoje, teiravosi apie įvairias gyvenimo sritis, o ypač apie bažnyčios ir religijos. Tasa jį domėjimasis ir vėliau jautėsi. Jie nepatingėjo ateiti ir mano filmų pasižiūrėti, pamatyti, kaip dabar atrodo Aušros Vartai ir kai kurios bažnyčios, kurias buvau užfiksavusi savo spalvotuose įspūdžiuose Vilniuje, kai tenai lankiausi 1961 m.

Jauni ir energingi kunigai man dar labiau patiko, kai paprašė, kad jiems parodyčiau ir prel. Balkūno pastatytą naująją bažnyčią Maspeth. Jie ne tik tą filmą mielai žiūrėjo, bet ir džiaugėsi, kad ji tokia graži. Kai jau buvau su jais atsisveikinusi, ir jie jau buvo palikę salę, filmus atsukdama, ilgai galvojau ir negalėjau atsistebėti, tais maloniais kunigais. "O gal tai kraštas kitoks? Amerikoje pas mus kai kurie kunigai iš pavydo, kad bažnyčia tokia graži, nenori to filmo matyti," aiškinau vienam savo bičiuliui.

Prie parapijos veikia ir spaustuvė, kurios vedėju yra brolis Pijus Gudelevičius. Nuo 1952 m. marijonų Laikas spausdinamas toje

spaustuvėje. Tenai taip pat spausdinami ir kiti įvairūs lietuvių spausdiniai ir knygos. Laikas eina nuo 1948 m., bet pradžioje jisai buvo žurnalas, o nuo 1950 m. eina dukart per savaitę.

Tasa laikraštis parašė ir apie mano filmus ir mano nuotrauką įdėjo. Ir kas nuostabliausia, net visiškai objektyviai. Skaitydama tą jų aprašymą, prisiminiau ir kitą marijonų leidžiamą laikraštį -- Draugą Chicagoje, kuris, kai aš rodžiau filmus Chicagoje, filmų aprašyti buvo atsiuntęs korespondentą (kunigą), netkad savo gyvenime nemačiusį Vilniaus ir jau iš anksto nustatytą rašyti neigiamai,

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ JAUNIMAS TAUTYBIŲ FOLKLORO ŠVENTĖJE

(E) Sausio 19 d. Vokietijoje, Leutershauseno vietoje įvykusioje folkloro šventėje, pavadintoje "Gimtinė Europa", šalia 13 įvairių tautybių bei buv. vokiečių sričių atstovų, pasirodė ir Vasario 16 Gimnazijos jaunimas -- E. Tamošaitienės vadovaujama tautinių šokių grupė.

Kaip paprastai, ir ši kartą lietuvių šokėjai padarė didelį įspūdį ir, pagal spaudą, jų pasirodymas (šalia ispanų, italų, prancūzų, švedų ir kt.) buvęs pavykusia gimtosios žemės papročių demonstracija.

Sausio 22 d. pasirodė ilgas šventės aprašymas Heidelbergo dienrašty Rhein-Neckar Zeitung -- čia pirmoje eilėje iškeltas ispanų ir lietuvių pasirodymas (jie gavo ir dovanų). Tautinių dainų ir šokių šventę minėjo, vėl plačiau pallesdamas lietuvius, Mannheimo dienraštis Allgemeine Zeitung ir kt. spauda.

Kaune Dramos teatras premjera statė K. Inčiūros veikalą "Zemaitė." Vaidintojų tarpe J. Laucius, B. Raubaitė, A. Tarasevičius ir K. Adomaitis ir kt. Režisavo H. Vancevičius.

Buenos Aires Aušros Vartų parapijos bažnyčia Avellanedos priemiestyje.

Ką kalba vietovardžiai

Skaitydami vietovardžiais išmargintą Lietuvos žemėlapi, keliaudami po gimtąjį kraštą, negalima be kita ko nesigėrėti ir vietų vardais. Kiekvienas kaimas, upelis, ežeras ar ežerėlis, šaltinis, miškelis, raistas, pagaliau neretai net kalva, kelio vingis, senesnis medis, skmuo turi vardą. Tie vardai dažnai yra išlikę iš žalos praeities. Yra netgi tokių vietovardžių, kuriuos paliko seniai išnykusios tautos. Neretai jau jų kalba pamiršta, mažai kas žinoja iš jų istorijos, o tik jų kalbos paminklai — vietovardžiai tebegyvi. Taip yra su sėliu, prūsų, jotvingių ir kitų mūsų krašte gyvenusių genčių likimu. Atskiras, mums kasdieniškas ir pilkas vietovardis dažnai savyje slepia labai daug. Tai užšifruotos kronikos, kurias skaityti kasdien vis sunkiau, nes ir patys šios kronikos hieroglifai (vietovardžiai), visuomeni audringai vystantis, nyksta. Pakanka palyginti XIX a. pabaigos Lietuvos žemėlapi su dabartiniu, kad tuo įsitikintume.

Daug kaimų ir vienkiamų pavadinimų atspindi vietovės ypatumus: reljefą, paviršiaus medžiaginę sudėtį, hidrografijos bruožus, augaliją, gyvūniją ir kt. Didelė gyvenamųjų vietų vardų dalis atspindi gyventojų kūrėms sąlygas ir eigą, socialinius-ekonominius bruožus. Atskiri vietovardžiai primena liaudies kūrybą, suskamba pasakų herojų vardais.

Šiuo požiūriu labai svarbi vietovardžių geografinė prasmė. Geografinis vietovardžių tyrimas sudaro vieną svarbiausių geografinės kraštotyros problemų. Kol kas dargi pačios geografinės kraštotyros kaip mokslo šakos pasiekimai yra labai maži.

Šiame straipsnyje nелеžiamos kalbinės-genetinės problemos. Mūsų vietovardžiai, vystantis kultūrai, pergyveno nemažą kalbinę transformaciją. Kai kurie perėjo įvairias kitas pakopas (žmonių pravardžių ir pavardžių). Šioms problemoms reikia didelio pasiruošimo ir gilių studijų.

Rytų ir Pietų Lietuvoje gausu vietovardžių, atspindinčių augaliją, gyvūniją ir apskritai kraštovaizdį. Tokie vietovardžiai kaip Beržynas, Guobiskė, Karklinčiai, Eglynas (dažnai Aglynas), Ažuolija, Kleviškė, Uosynė, Alksniškė, Šilė, Pušėnai, Liepynė, Vinklinėnai, Blinda, Padrebūlė ir kiti pasakojama daug kartų.

Aprašomosios Lietuvos dalies vietovardžiuose savotiškai atspindi ir laukiniai mūsų krašto gyvūnai. Dažniausiai čia aptinkamas vilkas (apie 30 kartų), lokys arba meška (apie 20 kartų), barsukas, kiškis (apytikriai po 10 kartų), kiek rečiau — lapė, bebras, zabalas, voverė. Yra vietovardžių kilusių nuo žodžių ūdras, stumbras, zubras. Kai kurie iš šios rūšies geografinių vardų yra be galo įdomūs, nusakę žmogaus požiūri j juos. Ypač verti dėmesio „vilkiniai“ vietų pavadinimai. Įsiklausykime: Vilkija, Vilkaviškis, Vilkamiškiai, Vilkaraisčiai, Vilkpėdė, Vilkogirė, Vilkobalė, Vilkarija, Vilkamutė, Vilkastatė, Vilkaduobiai, Vilkagulis, Vilkabrūkiai, Vilktrakis, Vilkolaktai ir daug kitokių. Paprastai jie telkiasi miškingose srityse, ypač Aukštaitijoje. Įdomiausi iš jų yra Labanoro girių krašte. Mūsų miškų gyventojas lokys minimas istoriniuose šaltiniuose. O štai ką apie jį pasakoja vietovardžiai — Lokynė, Meškynė, Meškasalė, Meškučiai, Lokiena, Meškininkai ir kt. Galimas dalykas, Meškininkai kilę nuo meškininkų verslo. [Gal tai liečia ir kitus vietovardžius.] Apie minėtąsias vietas kaupiasi ir dauguma kitų „žvėrinčių“ vietovardžių. Nuo laukinių žvėrių ir augalų pavadinimų kilusių gyvenamųjų vietovardžių minimoje Lietuvos dalyje aptikta daugiau kaip tūkstantis. Prie pastarųjų reikia dar priskirti gausius vietovardžius, kuriuose įamžinti mūsų krašto paukščių pavadinimai. Ypač dažnai čia aptinkami varna ir žvirblis, neretai žarka, sakalas, gervė, vanagas. Rečiau gulbė, balandis, strazdas, tetervinas, kėkštas, gegutė ir kiti giesmininkai.

Nemaža gyvenamųjų vietovardžių yra kilę nuo ežerų ir upių vardų. Tai seniausi vietovardžiai. Juose dažniausiai atspindi gyvenvietės padėtis upės ar ežero atžvilgiu, o kartais net daugiau pasako apie ežerą ar upę, negu jos pačios pavadinimas. Pavyzdžiui, ežeras Varnelis, o šalia esantis kaimas — Padumblė, už Kamajų, o šalia gyvenvietė — Pamolupis ir t. t. O štai dar viena problema, susijusi su paviršiaus hidrografiniais ypatumais. Pačiame rytiniame Lietuvos kampelyje (Ignalinos raj.), kur į Dysnos lygumą suteka kelios upės (Dysna, Erzvėta, Kamaja, Svila ir kitos mažesnės), hidrografinės sąlygos primena esančiąsias Mezopotamijoje, kur lygiagrečiai teka Tigras ir Eufratas. Taigi, šiame tarpupyje („Lietuvos Mezopotamijoje“) plačios lankos, kurios čia vadinamos „lobais“, yra užliejamos potvynių metu (tie potvyniai čia vadinami „dapaš“). Tada daugelis kaimų virsta salomis arba pusiasaliais: Svirkos, Pečiurkos, Kalinautiškė, Petrašiūnai, Kurtiškė, Smilginiskė ir daugelis kitų. Bet įdomiausia tai, kad nuo seno lietuvių čia vadinami: Sala, Salelė, Didžiasalis, Naujasalis, Juodasalis, Astravas, Astraviškiai.

Labai gausiai ir įvairiapusiškai šios Lietuvos dalies vietovardžiai atspindi bendrą tam tikro meto kraštovaizdžio būklę. Tokie vietovardžiai, kaip Giriniskė, Kelmoriai, Kelmaitiai, Juodaraistis, Užubaliai, Užugiriai, Užumiškiai, Plynia, Skynimai, Krūmija, Lankoraistis, Kelūgėlis, Laukogalė, Vidugiris, Juodaklaniai, Sausaraistis, Smilgynė, Purvėnai, Aukštagiris, Paversmiai, Užoraisčiai, Paundenė, Paraisčiai, Dirvėnai, Žagarynė, Klampučiai, Šlaposilė ir daugelis kitų, rodo bendresnį, dažnai jau pasikeitusį apylinkės vaizdą: mišką, kirtimus, daubas, padėtį viduryje miško, kelmynus ir kita.

Yra nemaža gyvenamųjų vietų vardų, kurie neblogai atspindi geomorfologines paviršiaus ypatybes: litologinę sudėtį, dirvožemio ypatybes, reljefo pobūdį ir kt. Paviršiaus akmeningumą, kaip teko ir lauko ekspedicijų metu patirti, žemėlapyje parodo tokie kaimų ir vienkiamų vardai kaip Akmena, Paakmeniai, Akmuo, Akmeniškė, Akmeniai, Antakmeniai, Akmenynai, Akmenyčiai, Akmenėjai, Kamionkos ir pan. Smėlingas, gargždingas apylinkės žemėlapyje dažnai nusakoma vietovardžiais Smėlėnai, Smėlingiai, Smėlynė, Pleskynė, Zviriai, Zviriniskė, Zvyreliai, Zvirgždaičiai, Zvirgždėnai, Zvirgždėnai; molingas — Molūkai, Pamolupis, Molykai, Molėnai; padėrusias — Klampynė, Dumblė, Juodapurviai, Purveliai, Šilnakiemis; dirvožemio pobūdį — Kemsynė, Jauros, Jaurynė, Belūga, Juodžemiai.

Rytų ir Pietų Lietuvoje paviršius labai įvairus, gyvas, keltotas. Iš dalies tai atspindi gyvenamųjų vietų varduose. Yra kelios dešimtys Antakalnių, Aukštakalnių, Kalniškų, Pakalnių, Pakalniškų, Užakalnių. Kitus reljefo elementus nusakoma Skardžiai, Duobelės, Dubulės, Dubuklė, Indubakiai, Sausaduobės, Duobiskė, Lobučiai. Neretai ir tokie pavadinimai kaip Kalniniai Jagellonys ir šalia Kloniniai Jagellonys, Kalniniai Montekiai ir Kloniniai Montekiai, Kulvas Žemutinis ir Kulvas Aukštutinis, Aukštadaris ir Žemadaris.

Visokiųjų vietovardžių įvairybėje daug ir tokių, kurie atspindi socialinę-ekonominę krašto praeitį. Feodalizmo laikų dvarai, kaimai, įvairių amatų pradžios pagimdė daugiaversliskumą. Prie didesnių turtingų dvarų būdavo, kaip sakoma liaudies prielaidoje, „dėvyni amatai, dešimtas bėdas“. Čia, be tiesioginių žemdirbių, atsirado besiveržiančių miško verslų: bartininkai, bebrauninkai, sekėjai (laučiai), varovai (lazikai), sakalininkai, žvejai, medžiotojai, medininkai. Apie tai kalba atitinkami vietovardžiai.

Apie amatininkystę byloja gausūs (šimtais skaičiuojami) vietovardžiai, kaip Bendoriai, Kaesiniai, Lanckieniai, Bečkininkai, Tariokai, Kalkynės, Cegelnės; gana dažni ir Cebaforiai, Dailydžiai, Drobiskė, Plovėjai, Šikėniai, Stelnykai, Guntaunykai, Pivoriai.

Archeologinių kasinėjimų metu Lietuvoje dažniausiai randamos miežių, pupų, avižų ir kitų javų sėklos. Tą patį patvirtina ir gyvenamųjų vietų vardai: Avižynė, Avižonys, Puponys, Griekiemiai, Miežiškiai, Ropiona, Pupiena, Mležionys, Pupiskiai, Ropiškė, Grikapeliai.

Nemaža vietovardžių atrodo yra susiję su ankstyvąja (lydimine) žemdirbyste Lietuvoje. Tiesa, tiesioginių pavadinimų, kaip Lydymas, Meškalydimis, Lydimiškiai, nedaug, bet ar ne apie tai bent iš dalies kalba buvusių miškų masių vietose ir dabartinių girių pakraščiuose taip gausiai aptinkami Trakai, Išdagos, Degesiai, Svilos, Trakų, Senju ir Naujųjų, Trakynų, Trakiškų, Trakelių ir kitų aptikta apie 70, dauguma buvusių miškų masių vietose ir dabartinių miškų pakraščiuose bei apylinkėse. Tiesa, trakai galėjo atsirasti ir dėl kitų priežasčių, bet išdecos, matyt, dažniausiai buvo daromos pakeičiant mišką dirbamu lauku. Tokių gyvenamųjų vietų vardų aptikta kelios dešimtys: Išdegos, Degimai, Išdeocėliai, Deqsnė, Degėnai, Degenia, Degesiskė, Degsna, Vyhorai, Degiskė, Deguliai, Degentėnai, Sviliškė, Svilonys, Svilelė. Kyla klausimas, ar negalėjo vietomis lydimas būti vadinamas degimu ar kitaip. Įdomu, kad minėtieji vietovardžiai telkiasi ne Užnemunėje, kuri tik po Žalgirio mūšio buvo vėl pilnai apgyvendinta, bet ir Padauguvyje Dysnos derlingų lygumų sausėnėse, buvusiose miškingose, vietose. Kai kur lydiminiu būdu miškai buvo naikinami iki XVI a. Kronikininkas M. Strykovskis rašo, kad ruošiant lydimą iš rudens buvo nukertamas miškas, kuris suverstas išgulėdavo iki pavasario, išdžiūvus kartais dar jis būdavo apibarstomas šliaudais ir padegamas. Paskul elę metų sėjamas, o nusialinus dirvai, vėl paliekamas, ir lydimas užleisdavo miškui.

Įdomūs ir seniai išnykę mūsų krašto gyventojų verslai — geležies gavyba iš vietinės baltų rūdos, anglies, pelenų, dervos gamyba, drėvinė bitininkystė, medžioklė ir kt. Istoriniai šaltiniai rodo, kad geležies rūda iš vietinių išteklių buvo lydoma nedidelėse liejyklose, kuriose gaunami lydiniai dažniausiai būdavo ir iškalmi. Daugelis jų veikė iki XVIII ir net XIX a., kol toks vietinis geležies gavimo būdas nepasidarė per brangus. Šį verslą Pietų ir Rytų Lietuvoje (dažniausiai Dzūkijoje ir Užnemunėje) primena kelios dešimtys vietovardžių, kaip Rūdiškės, Rūdnia, Rudnykai, Rūdka, Rūdelė, Gelažiai, Pagelažiai, Ota, Senoji Ota, Naujoji Ota. Kai kur Dzūkijoje ir Užnemunėje iki mūsų laikų likę minėtųjų liejyklų liekanų. Šalia rūdos gavybos, matyt, vystėsi ir kalvytė, nes geležį reikėdavo iškalti. Kalvytės amatas buvo svarbus ir paliko nemažą vietovardžių: Kalviškė, Kalviai, Kavoiliskiai, Kavaiškė, Juodkalviai, Kavoliukai, Kavoliai, Kalveliškė.

XV ir XVI a. Lietuvos kunigaikščių išdui gerokai išstūjęs, buvo pradėta beato darbiškai žvalstyti gamtos turis. Labiausiai nuo to nukentėjo miškai. Medicina, žvėrių kailiai, mėsa, medus, anglis, pelenai, dervos turėjo didelę paklausą, kadangi Vokietijos, Anglijos, Danijos savo miškus jau baigė nuvalinti. Lietuvos giriose tada buvo paruošiama medžiaga laivų statybai bei stiebams, gaminamos žvūolinės klepkos, vėncosai, lentos, pelenai, potašas arba aškų druska (gaunama, gaminant peleninį žarną), varoma derva, degutas. Čia pat jų įpakavimui gaminamos statinės, degamos anglis. Anglių daug suvartodavo ir vietinės geležies liejyklas. Visos tos prekės Lietuvos vandens keliais keliaudavo į užsienį. Kur nesiekė upės, buvo kasamos „kapankos“, kaip pavyzdžiui, Padydnio miškuose, kuriomis pavasario potvynio metu paruošta produkcija būdavo nuplūdoma į Dysną ir pastarąja į Dauguvą. Ypač tuo metu nukentėjo girios arti vandens kelių — Panemunio, Užnemunės miškai ir Padauguvio girios. Kaip nepasiekiami išliko Labanoro, Dzūkijos miškai. Visa gamyba koncentruodavosi miške prie laikinių lapinių ir sandėlių, vadinamų „būdomis“. „Būdas“ steigti, kaip dažnai aptinkama rašytiniuose šaltiniuose, leidimą duodavo pats kunigaikštis. Būda daug „būdų“, daug savininkų. Apie tą laikotarpį iki šiol kalba gausūs vietovardžiai, kilę nuo žodžio „būda“. Jų daugiausia susitelkę Užnemunėje, nedidelė dalis Padauguvio buvusių miškų masyvuose. Labanoro, Dzūkijos miškuose jų nėra. Dėl to čia išliko nepalieti didžiuliai miško masyvai. Kai kurie „būdiniai“ vietovardžiai labai įdomūs — Ažuolų Būda, Senoji Būda, Naujoji Būda, Pašto Būda, Morkaus Būda, Cystoji Būda, Utėlių Būda, Varnų Būda, Budviečiai, Sarginė Būda, Juodoji Būda, Margoji Būda, Liepų Būda, Meldabūdė, Tylioji Būda, Aukštoji Būda, Gulima Būda, Beržų Būda, Kunigiškė Būda, Žeslių Būda, Semeliškių Būda, Garnio Būda, Raganų Būda, Šeškabūdė ir taip kelios dešimtys būdų. Apie daugelį būdų dar galima aptikti pavimų, pasakų.

Apie minėtąsias būdas telkiasi ir kiti to meto miško verslų primenantieji geografiniai vietovardžiai. Dervos gamybą primena kaimų pavadinimai — Smalos Pečius, Smalinyčiai, Dervinė, Sakuočiai, Smalarnia, Smalynė, Dervynė, Smalvos; deguto varamą — Degutiškė, Dzegioriai; pelenų gavybą — Patašiskė, Patašnia, Patašnia, Peleniai; anglies degimą — Angliškė, Pažgnė, Anglininkai, Uengelnė. Miško drėvinę bitininkystę arba bartininkystę primena buvusių pamiškių vietovardžiai: Barčiai, Bartėliai, Bičlūnai, Vaskeliai, Medovarciai, Bifiniai, Bartininkai, Tribarčiai, Spiečlūnai, Pavaškiai, Vaškony ir kt. Jų, kaip ir kitų vietovardžių, tam tikra dalis prigijo nuo pravardžių, kurias turėjo bitininkystę vertęsi žmonės. Kelios dešimtys būdų, Medinių, Medžionių, Medsargiai, Medininkai ir panašūs vietovardžiai primena seniau paplitusią medžioklę, medsergystę.

Nemaža vietovardžių atspindi socialinę gyventojų būklę, nepriteklus, nelygybę, vargus. Jie dažniausiai, matyt, kilę nuo žmonių pravardžių. Iš tokių paminėtini Puskelniai, Skriaudžiai, Juodkočiai, Atakony, Beduoniai, Plutiškiai, Sarkaėdžiai, Batrokai, Kumeciai, Besąpariai, Kampyniai, Lūšnė, Pavainikiai, Verksnė, Sirašiskė, Plikiai, Skyličiai, Lopiniai, Septyniopiai, Vyžynė, Didvyžiai, Pusbėdžiai, Nabagiškė, Vargučiai, Ubagai ir kiti. Tur būt, tarpusavio valdai, apkalbos pagimdė tokias pravardes, vėliau prigijusias vietovėms, kaip Seilūnai, Lepšiskė, Kačergiškė ir dažnai šalia Kulniškė, Dūdos, Šliaudūnai, Zirnėnagiai, Rėksniai, Verksniai, Keiniabrydžiai, Kreivanosiai, Bastūnai, Patičiai, Trum-

Du jauni ir energingi parapijos vadai: vikaras kun. Aug. Steigvila ir kleb. kun. Vyt. Palubinskas vienuolyne kleme Buenos Aires, Argentinoje. Už jų - Lietuvos kryžius.

Tęsiama 10 psl.

Mano apsilankymas Lietuvoje

1963 m. sausio 2 d. rytą, nė minutės negaišdama, nusiskubinau pas Inturisto atstovą J. Sutkų tartis dėl kelionės atgal į Ameriką. Jo raštinė to paties Vilniaus viešbučio pirmame aukšte. Paties Sutkaus nebuvo, teradau dvi sekretores, kurios nieko negalėjo patarti. Pasidarė neramu - vos 10 dienų beliko iki Vienybės koncerto Brooklyn Academy of Music salėje, o aš tebeesu tūkstančius mylių nuomanu, nežinodama, kada tą mielą kraštą apleisiu. Rūpinausi, be to, kad spėčiau laiku išskristi pagal mano papiginto bilieto nustatytą terminą.

Greit atsirado J. Sutkus ir suramino. - Nesijaudinkite, galite ramiai Vilniuje paviešėti dar porą dienų... Užsakysiu vietą popietiniame lėktuve, kuris iš Vilniaus išskrenda sausio 4 d. Maskvoje Inturistas sutvarkys kelionę į New Yorką.

Dar pakalbėjome apie jo seserę A. Žemaitienę, gyvenančią Amerikoje, bei kitus bendrus pažįstamus.

Sutikusi Stasiulionį prašiau, kad mane palydėtų į banką dolerių išsikeisti. Norėjau šio to nusipirkti. Nuėjome pėsti, nes bankas vos už poros bloką.

Prie įvairių langelių žmonių eilės, bet prie kasos, kurioje keičiama užsieny valiuta, tik aš viena. Išsikeičiau 25 dol., už kuriuos man išmokėjo po 90 kapekų už dolerį. Viso gavau 22 rublius ir 50 kp. Nedaug ką už tokią sumą galėsiu nupirkti, galvoju.

Net Stasiulionis pradėjo juoktis. - Mes pratę matyti turistus iš Amerikos ne tokiomis pinigėmis...

- Tai dabar matote amerikietę, kuri neapsikrovusi doleriais, - atsakiau. Neslėpiaiu ir to, kad dar ilgai prakaituosiu ir vargsiu, iki išsimokėsiu skolas už pačią kelionę ir išlaidas kelionei išsirengiant.

Stasiulionis pasiūlė palydėti į kai kurias redakcijas ir netrukus, einant ta pačia Gedimino gatve netoli Lenino prospekto, atsiradome prie žurnalo Tarybų Moteris patalpų. To žurnalo ne vieną numerį jau buvau mačiusi ir skaičiusi Amerikoje, todėl buvo įdomu pamatyti kaip čia dirbama ir tvarkomasi.

Priėmė vyr. redaktorė Irena Povilavičiūtė, kuri savo raštinėje ant stalo buvo išsidėsčiusi dailininko paruoštus naujojo numerio puslapius.

- Ar spausdinate ofsetu? - teiravausi, nes taip sulipdytus puslapius jau eilę metų spaudai paruošiu Vienybėje, laikraščiu perėjus į naująją ofsetinę techniką.

Redaktorė aiškino, kad žurnalas spausdinamas gillaspaude centrinėje spaustuviėje Vilniuje. Ji pakvietė į kambarį savo redakcinį kolektyvą. Suėjo šešios jaunos, simpatiškos moterys, visos žurnalistės ir rašytojos. Trūko dar vienos to kolektyvo narių, kuri tą dieną tarnybon neatėjo nes buvo susirgusi. Mėnesiniui žurnalui, kurio puslapių skaičius nedaugiau 20-24, tai didelis redakcijos perso-

Dail. G. Rameikaitės piešinys Tarybų Moteris žurnale.

Susitikimas su žurnalo Tarybų Moteris redakcijos personalu. Viduryje (sėdi ant fotelio - antroji iš dešinės) vyr. redaktorė Irena Povilavičiūtė, kuri rankose laiko naujojo žurnalo numerio paruoštus puslapius.

nalas. Aiškino, kad tas pats kolektyvas žurnalą paruošia ir lenkų kalba. Abiejų laidų turinys tas pats, Lietuvos kustos laidos išparduodama per 150.000.

Buvo įdomu kalbėtis su toms jaunomis žurnalistėmis, kurios, be savo redakcinio darbo ir bendro dalyvavimo kultūriname gyvenime, taip pat domisi mados, grožiu ir kitokiais moteriškais dalykais. Viena jų teiravosi, ar Jacqueline Kennedy tikrai esanti tokia graži, kaip nuotraukose atrodanti. Mūsų JAV prezidento žmona, mačiau, žavėjo ir Lietuvos moteris, jos šukuosena ir čia buvo populiari, kaip ir Amerikoje. Kai jau pradėjome laisviau įsileisti įvokias kalbas, po valandos turėjau apieisti. Reikėjo skubėti į Vilniaus Archyvą, kuriame, man pranešė, surado kai kuriuos Tysliavos raštus tilpusius Lietuvos Aides nepriklausomybės laikais, kuri čia vadina "buržuaziniu" laikotarpiu.

Ir į Archyvą lydėjo Stasiulionis, bet be jo pagalbos čia nebūčiau galėjusi įeiti. Koriduje, prie staliuko, sėdėjo milicininkas, kuriam Stasiulionis parodė savo kredencialus. (bus daugiau)

IR ŽIEMĄ TURĖKIME GRYBŲ

„Oi grybai grybai, jūs patieka mano, kas jūsų nevalgo, nieko neišmano“, - dainuoja liaudis. Ir iš tiesų, grybus mėgsta visi. Jie yra maistingi, nors juose esančių baltymų organizmas neįsisavina. Randama grybuose vitaminų A ir D. Geltonuose grybuose (voveruškose) yra karotino. Tačiau vertingiausias yra grybų aromatinės medžiagos, kurios ypač susiprėja džiovintuose grybuose ir suteikia patiekalams subtilu, malonų skonį.

Grybai - nepatvarūs, greitai auga, o dar greičiau genda. Lietingą vasaros laiką

jų priauga tiek daug, kad derlių apdoroti galima tik konservuojant. Grybams tinka tie patys konservavimo būdai, kaip ir daržovėms - džiovinimas, sūdymas, rauginimas, marinavimas, pasterizavimas. Konservuojami visi grybai, tik vieni jų geriau tinka džiovinimui, kaip bobausiai, baravykai, kiti rauginimui ar sūdymui - visi lėkštabūdiniai grybai: ūmėdės, gruzdai ir kt. Marinavimui parenkami pirmarūšiai grybai - baravykai, raudonviršiai, rudmėsės ir kt. Grybus geriau konservuoti atskiroms rūšims, tada jie nepraranda savo specifinio skonio ir aromato.

Grybų džiovinimas. Džiovinimui atrinkti grybai turi būti švieži, nesukirmiję. Jie nuvalomi, didesnieji supiaustomi ir suvalomi ant storo siūlo arba sumaustomi ant sukalintų į lentą medinių virbalų. Grybai apdžiovinami saulėje, o balgiami džiovinti orkaitėje, krosnyje ar specialiose džiovyklose. Išdžiovę jie yra trapūs ir labai kvapūs. Džiovinti grybai laikomi sandariai uždaryti, kad neišgaruotų lakiosios aromatinės medžiagos. Be to, jie, kaip visi džiovinti produktai, yra higroskopiniai - sutraukia oro drėgmę ir gali pradėti pelyti, gesti, todėl laikytini sausai.

Rauginti grybai yra savotiškai rūgštaus skonio, jie skanus užkandžiams, salotoms, priedams prie antrųjų patiekalų. Šiuo būdu konservuojant, juos veikia ne tik druska, bet ir rūgimo procese atsiradusi pieno rūgštis. Rauginami gruzdai, ūmėdės, rudmėsės ir kt.

Molinius, stiklinius ar medinius indus reikia gerai išplauti, išplikyti ir iškaitinti. Grybai nuvalomi, supiaustomi, 3 min. apvirinami pasūdytame vandenyje, nukošiami

ir atšaldomi. Taip paruošti grybai dedami į indus sluoksniais, pabarstant druska ir prieskoniais. Viršus apibarstomas druska, uždenkiama išvirinta skepetaitė, švariu dangteliu ir paslegiama. Po kelių dienų atsiradęs skystimas apsemia grybus ir apsaugo juos nuo oro įtakos. Jei skystimo mažai, grybus reikia užpilti išvirtu ir atšaldytu sūrymu (1 l vandens - 40 g druskos.)

Rauginant 1 kg grybų imama 20 g druskos, kvepiančiųjų ir karčiųjų pipirų, lauro lapelių.

Sūdytus grybus konservuoja druska. Grybai paruošiami taip pat, kaip rauginimui, tik apvirinami kiek ilgiau - 5 min. ir stipresniame sūryme. Vienam litrui vandens imama 50 g druskos. Atšaldyti grybai dedami į indus sluoksniais, pabarstant druska, ir paslegiami. Jei grybai susūgsta, indą galima papildyti. Laikyti šaltoje vietoje. Prieš vartojimą sūdytus grybus reikia gerai išmirkinti.

Marinuoti grybai yra delikatesinis produktas, todėl parenkami pirmarūšiai, jauni grybai - baravykai, rudmėsės ir kt. Nuva-

lytus grybus reikia apvirti pasūdytame vandenyje, nukošti, atšaldyti ir sudėti į stiklainius. Stiklainiuose grybai užplami atšaldytu marinatu (1 litrui 5% acto dedama 5% prieskonių: karčiųjų ir kvepiančiųjų pipirų, lauro lapelių), apriami pergamentiniu popierium ir laikomi šaltoje vietoje.

Pasterizuojami įvairūs grybai, įvairiai juos paruošiant: marinuojant, šūtinant su sviestu, šūtinant pačių sultyse ir pan. Jauni grybai nuvalomi, nuplaunami ir supiaustomi. Po to užplami nedideliu kiekiu pasūdyto vandens ir šūtinami, kol suminkštės. Suminkštėję grybai supilami į paruoštus stiklainius, paliekant nuo viršaus 4 cm. Stiklainiai uždenkiama dangteliu ir prispaudžiami veržle ir guminiu žiedu. Sudėti į puodą stiklainiai užplami vandenu ir verdami 1 valandą. Iškaitinti indai atšaldomi, o sekančią dieną kaitinami pakartotinai. Pasterizuoti grybai vartojami kaip švieži, pridėjus grietinės, sviesto, svogūnų ir patroskinus. Atidarytų stiklainių negalima palikti sekančią dieną, reikia tuojau sunaudoti.

B. PURVINIENĖ

Iš žurnalo Tarybų Moteris.

Iš netolimos praeities

Kaip mūsų veikėjai rūpinosi lietuvybe

Zigmantas Jankauskas, ilgametis Vienybės bendradarbis ir rėmėjas iš Philadelphijos, kuris prisijungė žemiau talpinamą Onos Cheledinienės laišką, apie Moterų Tarybos įsikūrimą. Savo laiku Z. Jankauskas redagavo Philadelphijos žinių puslapį Vienybėje.

Philadelphietis Z. Jankauskas rašo, jog savo archyvuose radęs šį laišką, kurį jis prisiunčia Vienybei, kad ji pavaizduotų, kaip anksčiau mūsų veikėjai rūpinosi lietuviškais reikalais. Šį laišką Jankauskui 1941 m. gegužės 19 d. rašė Ona Cheleden, dabartinė Liberty Fed. Sav. & Loan Assn (lietuvių banko) egz. vice-pirmininkė.

Tame laiške autorė pradžioje užsimena apie Jankausko rašinius, kurie jai patinka, o kad Jankauskas dar daugiau turėtų medžiagos savo rašiniams, jina jį supažindina su moterų organizacija ir jos įsikūrimo istorija.

...Pirmiausia aš norėčiau, kad Jūs šiek tiek daugiau žinotumėte apie tą mūsų judėjimą ir gal iš šio laiško ką nors galėtumėte panaudoti spaudoje. Man atrodo, kad tai pakeltų naujos organizacijos ūpą dirbti, nesgi žinote, kad darbas eina sparčiau, kai kas užjaučia, o ne ardo, kaip tai paprastai žmonės ima ardyti iš pavydo. Kadangi Philadelphijoje nebuvo būrelio, kuris padėtų į šalį srovines ir asmenines pažiūras ir domėtusi vien tik kultūriniais, lietuvių vardą keliančiais darbais, o kartu rūpintusi ir mūsų jaunimo ateitimi, mes susibūrėme į Moterų Tarybą.

Po mėnesio laiko gavome iš p. Strimaitienės (iš Brooklyn. Red.) laišką, kuriame ji ragina, kad priklausytumėm prie Moterų Vienybės ir Philadelphijoje suorganizuotumėm tos draugijos skyrių. Mat, jos nežinojo apie mūsų naują draugiją, o mes gi nežinojome, kad jos priima ir kitų miestų gyventojas.

Aš nurašiau, paaiškindama, kad dabar mums nepatogu kitą draugiją steigti po to, kai jau vieną ką tik įsteigėme. Bet aš paprašiau prisiųsti informaciją apie jų veiklą ir 25 Vienybės egz., kad mūsų moterys susipažintų su Vienybe, o ypač su Moterų Lapeliu.

Negavus jokio atsakymo (po 5 savaitių), susirinkime perskaičiau jų kvietimą, bet mūsų moterys nutarė veikti vien Philadelphijos moterų vardu, manydamos, kad gal ateityje, kai daugiau kas paaiškės, kreipsime dėmesio į bendrą veiklą.

Išgirdome dar, kad mus barė, kodėl mes prisidėjome prie International Institute, girdi, ta draugija tik mus išnaudosianti ir suamerikoninsianti.

Man gi atrodo, kad kaip tik priešingai, nes jei ne International Institute, mes

nebūtume susiorganizavę į Moterų Tarybą. Būdama Women's Council (kuriai priklausė 24 tautos) sekretore ir matydama, kaip kitos deda pastangas supažindinti kitus su jų tautine kultūra, papročiais ir pan., aš išgėdos buvau priversta mūsų moteris suorganizuoti, kad ir mes galėtumėm pasirodyti, kad turime grupę ir galime tinkamai šiame Institute savo tautą atstovauti.

Institutas jau gyvuoja 25 metus ir dabar pirmą sykį jame lietuvių. Mes veiksime atskirai. Mūsų kasa, tikslai, veikla nieko bendra su Institute neturės, tik turi būti draugija, kuri išrinktų savo atstovę nare į Women's Council. Mūsų Moterų tarybos vardas įregistruotas ir mūsų grupė gali naudotis Institute namais, rengti šokius, parodas, susirinkimus ir kt. Užsimokam \$5 nario mokesčio kaip narys ir viskas.

Dar kas įdomu — kas mėnuo, kai atstovės rengia susirinkimus, vis viena kuri tautybė apsiima susirinkimą praveisti ir parengti programą, kurią sudarodamos, pasakos, istorija ar kas kita — apie valandą laiko. Į tuos susirinkimus galima kvieisti narių draugus ir pažįstamus. Be to, kas mėnuo leidžiamas biuletenis, parengtas vis skirtingos tautos, ir pateikias informacijų apie tos paskiros tautos kultūrines vertybes, istoriją ir pan.

Ona Cheledinienė, Liberty Federal Banko egz. vice-prezidentė, nuotraukoje matoma vadovaujant Vienybės deimantinio jubiliejaus bankete 1961 m. Hotel Granada Brooklyne. Kairėje sėdi Rūta Lee-Kilmonytė, vadovavusi koncerto programai.

Mes bandysime parengti spalio mėn. leidinį. Tai štai kodėl mes pasirinkome International Institute veikti, nes matome, kad yra graži progą iškelti lietuvių vardą ...

(Red. prierasas. Kaip jau daugiau kaip 20 metų istorija parodė, abi organizacijos — tiek Philadelphijos Moterų Taryba, tiek Brooklyn Moterų Vienybė, lietuviškoje veikloje daug nuveikė ir abi buvo naudingos, nors

skirtingom šakom darbavosi. Šis veikėjos laiškas kaip tik rodo, kaip teisingai mūsų moterų jau tada galvota, kad lietuvių ne tik savo tarpe, bet ir tarp svetimtaučių reikia skleisti. Dabar toje srityje Amerikos lietuvių jau nemažai nuveikusių, o tais darbais džiaugdamiesi, turime prisiminti ir pirmąsias pionieres, kurių tarpe buvo tokios veikėjos, kaip Ona Cheleden.).

Sustabdytos Amerikos Balso ilgų bangų programos

(E) Nuo vasario 1 d. sustabdytos "Amerikos Balso" iš Muncheno ligšiol transliuotos ir Sovietijai skirtos radijo programos ilgomis bangomis. Tuo pačiu metu sustabdoma ir Vak. Berlyno RIAS slųstuvu veikla (ilgomis bangomis)

-- jis naudojosi "Amerikos Balso" techniniais įrengimais Munchene.

RIAS programos daugiau buvo skiriamos rytų Vokietijos gyventojams. Slųstiamų programų sustabdymas siejamas su tariamai daugiau sovietų nevykdomais

"Am. Balso" programų trukdymais. RIAS slųstuvai turi stabdyti ir vidurinių bangų programų siuntimą. Pranešta, kad Muncheno slųstuvai reikalui atsiradus vėl galėsias veikti.

Moterų Vienybės surengtame pobūvyje Onai Cheledinienėi pagerbti Vienybės namuose 1958 m. Kalba Ona Cheledinienė, kurios iniciatyva Liberty Federal bankas Philadelphijoje atidarė ir savo skyrių. Tai didžiausias lietuvių valdomas bankas rytinėse valstybėse, turįs virš 60 milijonų dolerių kapitalo. Nuotraukoje iš dešinės, M. Varnienė, I. Dilienė, V. Jonuškaitė-Leskaitienė ir E. Čekienė.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.

Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.

Telefonas: NEWton 9-6620

GINTARAS
Lietuvos auksas

Ivairiausių gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.

80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.

Tel. HA 9-5855

Pasiekama: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

GIMTADIENI MININT... Pas Vienybės kaimynus Povilauskus praeitą sekmadienį suvažiavę jų bičiuliai paminėti Antaninos Povilauskienės gimtadienį. Rokas ir Antonina Povilauskai nuotraukoje matomi su savo anūkais. Jų dešinėje Antanas Grigoliūnas (Povilauskienės brolio sūnus iš Lietuvos) su savo sužadėtine Adele Bobinaite, Amerikoje gimusia lietuvaitė. Jiedu netrukus sukurs šeimos židinį...

Ką kalba vietovardžiai

Atkelta iš 7 psl.

pakojai, Šiaudadūšiai, Akliai, Žabalynė, Judošiškė, Vagilka, Kupriai, Kelntaraupiai, Širšiniai, Šunakariai, Gyvakoriai. O kiek iki šiol dar išliko vulgarizmo senuose vietovardžiuose.

Retai kuriame Lietuvos krašte neužtiksimė kunigiškių. Keliolika tokių vietovardžių buvo aptikta ir Rytų Lietuvoje — Kunigėnai, Kunigialaukis, Jezuitka, Bernardiškė ir kitokle. Matyt, nuo rekrūtų laiku išliko Ulanouka, Kareviškiškiai, Kareivėnai, Kareivonys, Dragūniškiškiai, Žalnieriškė ir kiti.

Daugiau kaip šimtas vietovardžių primena labai margą Rytų Lietuvos gyventojų tautinę sudėtį, rodo asimiliacijos ir disimiliacijos procesą. Daugiausia tarp jų Gudelių, Gudiškių, Gudonių, Gudakiemlių ir kitokių. Be jų aptikta Prūsiškė, Germaniškiškiai, keliolika Totoriškių ir Totorkiemlių, Maskoliškių, Žydiškių, Yra Žemaitėliai, Latviškiškiai, Mozūriškė, Baltarustai, Rusaklemis, Čigoniškiškis, Pallokiškis, Karalmiškiškis, Disimiliuotose srityse — Litviniškiškis, Litvinėnai, Litvokai ir kt. Iš senesnių paminėtini vietovardžiai Selos, Žemgalliai, Kulvas ir kt.

Nemaža užtikinama pavadinimų — mišliu. Štai Džukijos rytiniame pakrastyje keliolika Dainavų. Šiuo metu, tuo vadovaudamiesi, geografi Pietryčių smėlėtąją lygumą, esančią abipus Merkio, bando vadinti Dainavos lyguma. O kur buvo tikroji Dainava! Istoriniai šaltiniai užsimena apie Užnemunę, bet kodėl tada visos Dainavos šiapus Nemuno! Gal jos čia atsirado kartu su XIII a. atsikėlusiais jotvingiais!

Ir dar mišlės. Iš kur Rytų Lietuvoje tokie kaimai, o dažniausia menkučiai vienkiemiai, kaip Amerika, Azija, Europa, Sibiras, Gerroji Viltis, Galicija, Šveicarija, Karpatai, Kaukazas, Madagaskara, Turkija, Abisinija, Samarija, Paryžius, Petrogradas, Venecija, Naugardas, Vilnius, Konstantinopolis, Odesa, Kijevas, Gardinas, Vašingtonas. Labai jau dažnai, matyt, išdidumo skatinamas kas nors pavadindavo savo dvaruką Vincentopoliu, Antonopoliu, Leonopoliu, Ignopoliu. O štai šalia nežinia kieno, kada pramintas ima ir atsiranda Ubagopolis.

Dalis Rytų Lietuvos vietovardžių yra be galo patrauklūs savo mitologišku paslaptinumu. Kai kuriuose jų nuskamba lietuviškų pasakų motyvai, epiniai liaudies kūrybos vaizdai.

Dėl čia išdėstytų dalykų galima ginčytis. Tai gilesnių studijų reikalas. Baigiant norisi dar pabrėžti, kad nebuvo vadovaujamas suprastintu principu: Beržiniškė — augta beržų, Kiškynė — būta daug kiškių ir pan. Daugelis vietovardžių perėjo asmenų pavardžių vystymosi stadiją, kalbinius pakitimus ir kitaip buvo paveikti. Todėl kai kada Beržynas atsiradavo vidury šilo, o Paežerių kaimas paupyje. Kaip bebūtų atsiradę minėtieji vietovardžiai, juose gyvi vietinės geografinės aplinkos pavadinimų elementai. Juk nesuskamba mūsų vietovardžiuose nei žirafos, nei bambuko, stepės, ryžių pavadinimai.

Gyvame, liaudies sukurta, metraštyje dialektiškai atsispindi vietinės geografinės aplinkos ir visuomeninės būties elementai.

Č. KUDABA

Kraštotyros draugijos narys

VID. VAKARŲ SPORTO APYGARDOS PRANEŠIMAS

Fasko pavedimu, varžybas vykdo Vidurinių Vakarų Sporto Apygarda, talkininkaujant LSK Neriai.

Žaidynės įvyks 1964 m. kovo 7-8 d. d. Chicagoje, Gage Park salėje, 5500 So. Western Ave.

Žaidynėse dalyvauti gali tik pilnai atlikę registracijos prievolę Sporto Sąjungos nariai bei klubai.

Tinklinio varžybos bus vykdomos šiose klasėse: vyrų, moterų, jaunių A kl. ir mergaičių A kl. Jaunių A klasės tinklinis bus prarastas kartu su Prieauglio Pirmenybėmis, kurios numatomos kovo mėn. 14-15 d. d. Chicagoje.

Prie šių Žaidynių yra prijungiamos ir Vidurinių Vakarų Sporto Apygardos moterų ir mergaičių krepšinio pirmenybės.

Z. ŽIUPSNIYS, apygardos pirmininkas

AUKŠČIAUSIAS BANKŲ NUOŠIMTIS
NEW YORKE VALSTYBĖJE
VISIEMS TAUPYTOJAMS.

4 1/4%
A Year

VISIEMS INDĖLIAMS

SKELBIAMAS PASKUTINIS
DIVIDENDAS

APSKAIČIUOJAMA
METŲ KETVIRČIAS
nuo padėjimo dienos

THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK

FOR
INFORMATION
TELEPHONE
President 3-7000

Incorporated 1860

Member Federal Deposit Insurance Corporation

Central Office

539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue
Brooklyn 16, N. Y.

Broadway Office

135 Broadway at Bedford Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Massapequa Office

Hicksville Road at Jerusalem Avenue
(Opposite Holiday Park Shopping Center)
Massapequa, N. Y.

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

(vairiausias rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.)

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: EVergreen 2-6440

Sale vestuvėms ir kitokioms
pramogoms. Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, (vairiuose
apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.)

J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis
į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE, WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atidaryta kasdien 9 v. r. 10j 9 v. v.

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Vilniaus Sporto laikraštyje randame žinutę: "Vakar (sausio 31 d.) Kaune, KKI (Kūno Kultūros Instituto) aktų salėje, įvyko iškilmingas Lietuvos bokso federacijos posėdis, skirtas bokso keturiasdešimtmečiui pažymėti.

Pranešimą apie Lietuvos bokso keturiasdešimtmetį padarė federacijos prezidento pirmininkas L. Finkelšteinas. Po pranešimo pasisakė veteranai, boksininkai. Latvijos ir Estijos atstovai pasveikino Lietuvos boksininkus su švente.

Posėdyje didelę veteranų ir visuomenininkų grupę buvo apdovanota atminimo dovanomis, respublikinės sporto tarybos Garbės raštais ir specialiu bokso keturiasdešimtmečio jubiliejaus ženkluku."

Šis jubiliejus taip pat buvo atžymėtas ir Pabaltijo bokso turnyru, vykusiu Kaune po aukščiausio minėto iškilmingojo posėdžio. Čia lietuviai pasirodė pranašesni už savo kaimynus ir išėjo čempionais.

Pradžioje Lietuvos rinktinė sukirto Estiją nelaukta "sausu" rezultatu 10:0 ir po to atskaitė latviams 6:4. Latviai nugalėjo estus 7:3 ir užėmė II vietą.

Pažymėtina, jog tai buvo 25-sios Lietuvos boksininkų rungtynės prieš Latvijos atstovus. Prieš tai 10 kartų buvo pralaimėta, 6 kartus buvo laimėta (ši buvo septintoji pergalė), o 8 susitikimai baigėsi lygiomis.

Plačią Lietuvos bokso 40 metų apžvalgą yra padaręs L. Karpaitis Svyturio (leidžiamas Vilniuje) 1963 m. gruodžio mėn. (24 Nr.) Čia aprašymas pradedamas pirmosiomis bokso rungtynė-

mis Kaune 1923 m. ir baigiamas šiomis dienomis, kada lietuviai boksininkai jau yra laimėję medalių Europos bei olimpinuose žaidimuose.

Gana plačiai yra aprašomas Juozas Vinča, kuris 1928 m. dalyvavo olimpiadoje Amsterdame. Ten jis pirmuose rungtynėse taškais įveikė prancūzą, bet po to buvo paguldytas afrikiečio. "Būdingas pirmojo lietuviško bokso talento — Vinčos — sportinio kelio finalas: atsiradus galimybei tapti profesionalu, Juozas atsiveikino su Lietuvos sportu ir visiems laimas liko už jo ribų.

Taip pat išskirtinai paminimas ir Algirdas Šocikas, dabartinis Lietuvos bokso rinktinės treneris, pati didžiausioji figūra Lietuvos bokse. Šis boksininkas 6 kartus buvo Lietuvos čempionu, 6 kartus — Sov. Sąjungos ir 2 kartus — Europos. Pažymėtina, kad Šocikas buvo tas, kuris įveikė švedą Ingemar Johansena, vėliau tapusį profesionalu ir iškovojo pasaulio čempiono vardą.

Kada AIBA (pasaulinės mėgėjų bokso asociacijos) prezidentas anglas Russel buvo paklaustas: "Koks, jūsų nuomone, yra boksininko mėgėjo idealas?", — jis atsakė: "Aš Jums geriau pateiksiu pavyzdį: Šocikas! Taip, tai, mano nuomone, idealas: atletiškumas, vyriškumas, galingi veiksmai, triuškiną varžovą, bet kartu — koks gracingumas, kokia puiki technika, koks sugebėjimas protauti ringe..."

Straipsnyje, be to, yra iškelti Čipas (Čipulionis) ir Šarkis (Žukauskas), kurie "kad ir būdami profesiona-

PABALTIEČIŲ TEISININKŲ KONGRESAS HAMBURGĖ

(E) Latvių didžiosios dainų šventės dienomis Hamburgėje rugpjūčio mėn. šaukiamas pabaltiečių teisininkų trijų dienų kongresas bendriems ir savitiems Pabaltijo tautų teisininkams klausimams svarstyti.

Pirmąją ir trečiąją dieną bus visų trijų tautų bendri posėdžiai, o antrąją dieną posėdžiaus tautinės grupės atskirai. Bendruose posėdžiuose referatai bus vokiečių ir anglų kalbomis. Referatus kongresui galės pateikti ir asmeniškai negali atvykti į Hamburgą.

Chicagos Tribune paskelbė laišką Lietuvoje gimusio žydo, kuris 16 m. amžiaus buvo 1940 m. išvežtas Sibiran, iš kur išsilaisvino Izraelin, o dabar gyvena Chicagoje. Jis rašo: "Revoliucijos už geležinės uždangos laukti netenka, bet galima tikėtis evoliucijos, kuri padėtį sušvelnins."

lais, įnešė savo indėlį ir į Lietuvos bokso šlovės lobyną."

Kuomet Lietuvos boksininkai mūsa latvius, estus bei kitus, mes čia galime tik sėdėti rytį. Išėjimas lietuvių boksininkų (o jų čia buta gerų) vietas užėmė: medžiotojai, meškeriotojai, slidinėtotojai, stalo tenisininkai, šachmatininkai ... Žinoma, tai irgi sporto rūšys.

Beje, kalbant apie bokšą, prisimena vasario 25 d. Miami Beach įvykęs susitikimas tarp pasaulio čempiono Sony Liston ir buvusio olimpinio čempiono Cassius Clay. Šis susitikimas, kuris baigėsi Clay pergale (Listonas VII-me runde nestojo į kovą), parodė, jog bokšas (čia kalbama apie profesionalinį, nes tik toks šiame krašte yra dėmesio centre) jau išsigimė ir pradado sportiškumą iki tokios ribos, jog patys amerikiečiai ji siūlo palaidoti. Chicago Sun-Times vasario 27 d. laidoje įsidėjo vedamąjį — "Who Needs Boxing?", kuriame pasisako prieš "Big Lips" (Clay) — "Big Bute" (Liston) planuojamas rungtynes Chicagoje. "Heaven forbid!" — komentuoja tokių "sportininkų" pasirodymą Sun-Times.

Lionės ir Alekso Mathews dukrelė Janina džiugiasi savo Mamytės įdainuota plakėtele "Lione Jodis at Town Hall". Šiomis dienomis išleista dar viena Lionės Juodytės įdainuota lietuviškų dainų plakėtelė "Dainuojame su Lione". Abidvi plakėtelės gaunamos už \$8.00. Atskirai perkant po \$5.00.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ISTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virgīnia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y.
Tel. MAIn 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virgīnia 6-9683

VIENYBĖ

* PRANĖ LAPIENĖ, kuri iš Stony Brook buvo atvykusi pereitą savaitgalį dalyvauti Vienybės 78 metų sukakties paminėjime, buvo pirmoji, įsigijusi gražų odinį albumą su Vytimi, Argentinos Lietuvių Balso leidyklos atsiųsta Vienybei p. tinti Amerikoje.

* MOTERŲ VIENYBĖ užprašė mišias už savo mirusias nares, kurios bus atlaikytos Tėvų Pranciškonų koplyčioje gegužės 3 d. Pietūs įvyks Vyt. Belecko Winter Garden Tavern Inc. 30 metų sukaktuvinis Moterų Vienybės banketas įvyksta gegužės 17 d. viešbutyje Granada, Brooklyne.

* NEW YORKO SKAUTAI šį sekmadienį, kovo 8 d., rengia Kazluko mugę Apreiškimo par. salėje, po 11 val. pamaldų.

* ALDONA KEPALAITĖ šį šeštadienį, kovo 7 d., skambins savo piano rečitalyje Town Hall. Pradžią 5:15 val.

* KRISTIJONO DONELAIČIO minėjimas šį sekmadienį, kovo 8 d., įvyksta Carnegie Endowment salėje Manhattane. Pradžią 5 val. Rengia New Yorko Liet. Bendr. apygarda.

* FOTOGRAFIJŲ PARODA rengiama kovo 14 - 15 dienomis Apreiškimo par. salėje. Savo kūrinius išstatys jėzuitas Alg. Kezys iš Chicagos, žinomas savo meninėm nuotraukom iš spaudos ir parodų. Parodą rengia New Yorko LB apygarda.

* VIENYBĖS ANGLIŠKASIS priedas jau baigtas ruošti ir pasirodys su sekančia laikraščio laida. Kaip jau buvo pranešta anksčiau, anglškasis priedas bus leidžiamas kartą į mėnesį. Pirmasai numeris bus pašvęstas Lietuvos nepriklausomybės sukakčiai paminėti.

* PRANAS RIMKUS, vienybietis iš Kalifornijos, reiškia gilią užuojautą operos solistei Vincėi Jonuškaitėi-Leskaitei jos skausmo valandoje, netekus brangaus vyro.

* MARIJONA IR JURGIS JOKŪBAIČIAI, brooklyniečiai, siunčia vienybiečiams sveikinimų iš Floridos, kur apsisotę pas Feliksą ir Emiliją Morkus. Rašo: "Kam tame šaltame New Yorke tupėti? Atvažiuokite čia prie jūros!"

* ALBINAS S. TREČIOKAS buvo įgaliotas ir atstovavo ALTO valdybos pirm. Leonardą Šimutį VLIKO pirm. dr. Ant. Trimako laidotuviuose. Jisai taipgi tarė žodį ir pareiškė užuojautą velionio šeimai atsisveikinimo metu Aromiskio koplyčioje.

* ANTANO VARNO pastangomis Vasario 16 minėjimo proga perduotos dvi programos per New Yorko radijo stotį WNYC, susilaukė palankiausio atgarsio. Skaitytojai raginami dėl tų programų miesto radijo WNYC rašyti padėkos laiškus, kad tokios lietuviškos programos būtų dažniau perduodamos.

* IEVA TREČIOKIENĖ porai savaitę išvyko pas savo sūnų Albiną ir marčią (buvusią Valaitę) gyvenančius Virginia valstybėje, netoli Washingtono. Jaunieji Trečiočiai, praeitais metais grįžę iš Vokietijos, augina tris dukreles ir sūnų.

* MRS COLLATO ieško moters, kuris kartą į savaitę atėitų apvalyti jos namus. Prašo telefonuoti bet kuriuo laiku šiuo numeriu: AP 7-9313.

Vienybės 78 m. sukakties minėjimo proga šeštadienį, V. Steponis ir dailininkas J. Juodis peržiūri Vienybės Lietuvninkų pirmąją laidą, išleistą 1886 m. Tas komplektas ant stalo tebeguli taip, kaip jį paliko Juozas Tysliava, kuris paskutiniomis savo gyvenimo dienomis, ištisas valandas praleisdavo, skaitdamas tuos Vienybės pirmųjų metų puslapius.

LIETUVIŲ DIENAI PARODOJE BESIRUOŠIANT

Parodos Komiteto pilnaites susirinkimas vasario 29-tos dienos vakare posėdžiavo Bručo svetainėje, Woodhavene. Dalyvavo 31 valdybos ir komisijų narių. Išklaustas pirm. J. J. Stuko pranešimas iš jo pasitarimų Chicagoje ir kitais parodos reikalais.

Meninės programos reikalais pranešimą padarė Kazys Vasiliauskas. Leidinių reikalais - Vyt. Vaitiekūnas. Paaikškėjo, kad New Yorko Lietuvių Prekybos Rūmų leidinys ruošiamas spaudai parodos metu plauti, apie kurį komitetas nieko nežinojo ir dėl to yra susirūpinęs.

Finansų reikalais pranešimą padarė adv. J. Šlepetyš. Komitetas yra susirūpinęs, kad laiku būtų surinktos reikalingos lėšos. Helen Kulber pranešė ženklelių ir dailininkų parodos reikalais. Alg. Budreckis padarė platų pranešimą apie jaunimo talką Liet. Dienos darbe. Jau netoli šimto jaunuolių suorganizuota, o bus reiki-

alinga 120. Al. Vakselis painformavo pasiruošimų reikalais. Dėl nakvynių ir svečių priėmimo pranešė V. Butkys, tos kom. pirm.

Sudaryta revizijos komisija iš JAV LB New Yorko Apygardos revizijos komisijos, kuri sutiko patarnauti LKPP reikalais, o ypač ir todėl, kad aukotojai ir aukų telkėjai didžiulioje yra bendruomenininkai.

New Yorko miestas yra pakvietęs Lietuvų Komiteta dalyvauti m-to komercinėse programose. Lietuviai menininkai turės progą pasauliui pasirodyti, jeigu pavyks su miestu susitarti.

LKPP valdybos išdininikas Antanas Šetikas pateikė savo pranešimą, iš kurio matyti, kad ligšiol aukų gauta \$5,339.72, o išleista \$1,879.33.

A. S. TREČIOKAS
Spaudos-Inform. kom. narys

ALICE KARVELIENĖS PADĖKA

Mano mylimam vyrui a.a. Steponui Karveliui mirus 1964 m. vasario 3 d. ir jį palaikojus vasario 7 d. šv. Jono kapinėse, reikiu padėką Angelų Karvelienės par. klebonui kun. J. Aleksūnui už atkalbėjimą rožinio, už atlaikytas šv. mišias, kun. V. Plikturai ir velionio giminaičiams kun. Ryan Karveliui ir kun. Bill

Karveliui už maldas ir palydėjimą į kapus.

Dėkoju giminėms ir draugams bei pažįstamiesiems už pareikštą užuojautą, gėles, paukotas šv. mišias už velionio sielą, už gausų dalyvavimą rožinio sukalbėjime ir už palydėjimą į kapus.

Reikiu gilią padėką Juozo Garšvos laidojimo įstaigai ir Vyt. Beleckui už patarnavimą. Taip pat mano gili padėka priklauso visiems, kurie mane toje mano skausmo valandoje užjautė ir suramino. ALICE KARVELIENĖ

Premijos

Vasario 16 gimn. moksleiviams

(E) Mūsų Sparnų žurnalas paskelbė straipsnių konkursą Vasario 16 Gimnazijos mokiniams evangelikams. Geriausiai straipsniai spausdinami žurnale. Pirmąsias tris pinigines premijas laimėjo: 9 kl. mokinys Petras Vaitiekūnas (25 dol.), antrąją premiją - 8 kl. mokinys Arturas Hermanas (20 dol.) ir trečiąją premiją - 6 kl. mokinė Asta Glemžaitė (15 dol.). Konkurse dalyvavo ir apdovanoti dar du mokiniai: R. Francas, 5 kl. ir Aneliza Alisaitė, 9 kl. mokinė.

Pakartotinai prašome: nepamirškite atnaujinti Vienybės prenumeratą!

Dalis svečių Vienybės 78 m. sukakties minėjime praeitą šeštadienį, laikraščio patalpose susirinkę žiūrėti filmų iš Lietuvos, Pietų Amerikos ir Š. Amerikos lietuvių veiklos. Svečių tarpe matomi: V. Steponis, A. Karvelienė, dainininkė Stella Žukas, Mildred Mitchell, vieno įtakingiausio žydų laikraščių New Yorke leidėjų Arthur Jacobs, Lionė Juodytė, dail. J. Juodis ir kt. vienybiečiai. Ta proga, svečiai iš klausė Juozo Tysliavos paskutinę kalbą vienybiečiams, užrekorduotą magnetofoninėje juostelėje Vienybės deimantinio koncerto metu Brooklyno Academy of Music. Iš Lionės Juodytės naujos plokštelės buvo pademonstruota jos įdainuota A. Vanagaičio šukurta daina "Mamytė", J. Tysliavos poema.